



# Henkilökunnan perehdytyskansion toteuttaminen lastenkotiin

Elina Mattila & Cecilia Miettinen

2021 Laurea



Laurea-ammattikorkeakoulu

## Henkilökunnan perehdytyskansion toteuttaminen lastenkotiin

Elina Mattila & Cecilia Miettinen  
Sairaanhoitajakoulutus  
Opinnäytetyö  
Huhtikuu, 2021

Elina Mattila, Cecilia Miettinen

**Henkilökunnan perehdytyskansion toteuttaminen lastenkotiin**

Vuosi

2021

Sivumäärä

46

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa lastenkotiin konkreettinen perehdytyskansio sekä sähköinen versio perehdytyskansiosta, jotta perehdytyskansio on muokattavissa sen valmistumisen jälkeen. Perehdytyskansion tavoitteena oli tukea uusien työntekijöiden perehdytystä ja toimia perehdytysmateriaalina perehdytyksen rinnalla.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rajattiin perehdytykseen, lastensuojeluun ja kehittämismenetelmään käsitteisiin sekä lasten yksikössä käytettäviin hoitomenetelmiin, joita on traumahoito, kognitiivinen terapia, toiminnallinen kuntoutus, kiintymyssuhde ja lääkehoito.

Teoriatietoa etsittiin luotettavista sähköisistä ja kirjallisista lähteistä. Pyrimme löytämään mahdollisimman tuoreita lähteitä, jotka olivat ajallisesti kymmenen vuoden sisällä olevaa tietoa.

Opinnäytetyö oli kehittämistyö, jossa käytettiin teoria aineiston lisäksi teemahaastattelua ja kyselylomaketta. Haastattelut ja kyselyt analysoitiin sisällönanalyysillä.

Perehdytyskansion sisällön kokoaminen tapahtui yhdessä yhteyshenkilön kanssa sekä sisältö koottiin teoreettisen tiedon ja teemahaastattelun perusteella. Perehdytyskansion valmistuttua se arvioitiin tilaajan henkilökunnan toimesta ja arvioinnin perusteella tehtiin muutoksia lopulliseen versioon.

Kehittämissuosituksena tulevaisuudessa voitaisiin tutkia perehdytyskansion merkitystä ja sen toimivuutta varsinaisen perehdytyksen rinnalla.

Asiasanat: Perehdytyskansio, perehdyttäminen, lastensuojelu, lastenkoti

Elina Mattila, Cecilia Miettinen

**Carrying out of the orientation folder of the staff to children's home**

Year	2021	Pages	46
------	------	-------	----

---

The purpose of the thesis was to create an orientation folder and an online version of the orientation folder for the children's home so that the orientation folder can be worked after the completion of it. The objective of the orientation folder was to support the new workers' orientation and to play role next to the orientation as orientation material.

The theoretical framework of the thesis was marked off to orientation, child protection and -developing method to the concepts, and to methods of treatment which are used in the children`s unit which consist of trauma care, cognitive therapy, functional rehabilitation, devotion relation and medical treatment.

Reliable electric and written sources were searched for the theory information. We tried to find as recent sources as possible, time frame being ten years.

The thesis was a developing method in which a theme interview and questionnaire were used in addition to the theory material. The interviews and inquiries were analysed on a basis of content analysis.

The collection of the contents of the orientation folder took place together with the contact person and the contents were collected on the basis of theoretical information and theme interview. When an orientation folder had completed, it was estimated by the subscriber's staff and on the basis of the evaluation changes in the final version were made.

In the future the significance of the orientation folder and its functionality could be studied next to the actual orientation as a development proposal.

Keywords: Orientation folder, initiating, child protection, children's home

## Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Tavoitteet ja tarkoitus .....	6
2.1	Villa Kukkumäki .....	7
3	Teoreettinen tausta.....	8
3.1	Perehdyttäminen.....	8
3.2	Lastensuojelu .....	9
3.3	Lastenkoti ja nuorisokoti.....	12
3.4	Häiriökäyttäytyminen.....	14
3.5	Kiintymyssuhde .....	16
3.6	Traumahoito .....	17
3.7	Toiminnallinen kuntoutus .....	17
3.8	Kognitiivinen terapia .....	18
3.9	Lääkehoitosuunnitelma.....	19
3.10	Lasten ja nuorten psykelääkehoito.....	19
3.11	Omavalvontasuunnitelma .....	20
4	Toteutus ja menetelmät .....	21
4.1	Tutkimusmenetelmät.....	22
4.2	Laadullinen tutkimus .....	22
4.3	Teemahaastattelu.....	23
4.4	Sisällönanalyysi .....	24
4.5	Perehdytyskansion laatiminen.....	25
5	Arviointi .....	26
5.1	Lomakekysely .....	26
5.2	Työntekijöiden palautteet.....	28
6	Pohdinta .....	29
6.1	Kehittämisideat .....	31
6.2	Luotettavuus ja eettisyys .....	31
	Lähteet.....	34
	Liitteet .....	38

## 1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheen tarkoituksena oli toteuttaa lastenkotiin konkreettinen perehdytyskansio sekä sähköinen versio perehdytyskansiosta, jotta perehdytyskansio on muokattavissa sen valmistumisen jälkeen. Perehdytyskansion tavoitteena oli tukea uusien työntekijöiden perehdytystä ja toimia perehdytyksen rinnalla perehdytysmateriaalina. Perehdytyskansion sisällön kokoaminen tapahtui yhdessä yhteyshenkilön kanssa. Lain mukaan työntekijälle tulee antaa opetusta ja ohjausta. Lisäksi tarvittaessa ohjausta ja opetusta tulee täydentää. Ohjaus tulee sisältää riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä (Työturvallisuuslaki 2002/738, 14 §.)

Työpaikalla perehdyttäminen antaa työntekijälle valmiutta työskennellä työyhteisössä ja työtehtävissä turvallisesti ja oikealla tavalla (Ahokas & Mäkeläinen, 2013). Uusille työntekijöille perehdytyskansio on rikkaus sillä sieltä he voivat saada lisätietoa heitä askarruttaviin kysymyksiin sekä he voivat saada perehdytyskansiosta lisäkysymyksiä esitettäväksi vakituksille työntekijöille, jolloin uusi työntekijä saa tarkemman tiedon, miten tulisi toimia erilaisissa tilanteissa. Tilaaajan toive oli saada perehdytyskansio yksikköön, koska sitä ei vielä ollut tehty ja perehdytyskansio tukisi heidän varsinaista perehdytystään.

Opinnäytetyöhön etsittiin tietoa hyvästä ja laadukkaasta perehdytyksestä ja kohdistettiin se lastenkodin tarpeisiin sopiviksi sekä haluttiin avata teorian tietoa lasten ja nuorten käyttäytymiseen vaikuttavista tekijöistä sekä siitä, miten niitä lähdetään hoitamaan. Teorian tietoa etsiessä tutustuttiin lastenkodin toimintaan ja heidän käytänteisiinsä. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rajattiin perehdytyksen, lastensuojelun ja kehittämismenetelmän käsitteisiin.

Opinnäytetyössä käytettiin menetelmänä kehitysmenetelmää ja tällä menetelmällä haluttiin ohjeistaa, opastaa tai järjestää toimintaa työelämässä. Oleellista kehittämismenetelmällisessä opinnäytetyössä on käytännön toteutus ja tutkimusviestinnän keinoin siitä raportoiminen. Kehittämismenetelmällisessä opinnäytetyössä kerätyn tiedon laatua voidaan turvata käyttämällä valmiita tutkimuskäytäntöjä perustasolla. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9.) Opinnäytetyössä käytettiin aineistonhankintamenetelmänä teemahaastattelua ja lomakekyselyä sekä nämä tiedot analysoitiin sisällönanalyysillä.

## 2 Tavoitteet ja tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa lastenkotiin konkreettinen perehdytyskansio sekä sähköinen versio perehdytyskansiosta, jotta perehdytyskansio on muokattavissa sen

valmistumisen jälkeen. Perehdytyskansion tavoitteena oli tukea uusien työntekijöiden perehdytystä ja toimia perehdytysmateriaalina perehdytyksen rinnalla.

Henkilökohtaisena tavoitteena oli oppia työskentelemään projektin parissa ja saamaan tuotoksesta selkeä, visuaalisesti näyttävä ja toimiva.

## 2.1 Villa Kukkumäki

Villa Kukkumäki sijaistaa Lohjalla Kirkniemessä. Villa Kukkumäki on lastensuojelun erityisyksikkö käytöshäiriöisille ja psyykkisesti haastaville lapsille. Ensisijaisesti Villa Kukkumäen toiminta on kohdistettu perheen pienempien tarpeiden mukaisesti. Kukkumäki on seitsemän paikkainen kotiryhmä, johon on sijoitettuna 7-17-vuotiaita lapsia. (Villa Kukkumäki 2020.)

Villa Kukkumäen lasten vaikeuksia on asettua arjen rutiineihin, maailmankouluun ja yhteiskunnan sääntöihin. Oireena heillä voi esiintyä aggressiivista käytöstä, karkailua ja kouluvaikeuksia. Itsetuhoisuutta, seksuaalista ylivirittyneisyyttä ja kehitysviiveitä voi myös esiintyä. (Villa Kukkumäki 2020.)

Lapset pääsevät elämään Kukkumäessä turvallisten arkirutiinien ja luotettavien, esimerkillistien aikuisten ympäröimänä. Lapset käyvät paikallista koulua ja pääsevät harrastamaan muiden lasten kanssa. Lasten kuntoutuksesta vastaavat ammattilaiset. Ammattilaiset ovat koulutettuja kasvatusta ja hoitotyön ammattilaisia. Ammattilaiset uskovat rajojen sekä rakkauden voimaan. Kukkumäessä pyritään ehkäisemään häiriökäyttäytymistä positiivisen palautteen kautta. Lapsia opetetaan ymmärtämään, että elämä on täynnä valintoja ja kaikilla teoilla on syy-seuraussuhteensa. Tärkeänä kasvatustehtävänä on ohjaus ja opetus lempeästi, mutta myös tiukasti valvoa yhdessä sovittuja rajoja. Kyseisessä tärkeässä lapsen kasvatustehtävässä Kukkumäki auttaa vanhempia. (Villa Kukkumäki 2020.)

Villa Kukkumäen arvoja ovat lapsikeskeisyys, ammatillisuus, vaikuttavuus ja läpinäkyvyys. Hoidon kivijalkana toimii omaohjaajatyö ja toiminnallinen kuntoutus. Omahoitajan kanssa käydään hoito- ja tavoitekeskusteluja, jotka ovatkin yksilöllisen hoidon lähtökohta. Kukkumäessä asuu myös muutama lemmikkieläin, joilla on tärkeä rooli läheisyyden tuomisessa, lapsen tunnelmaisissa ja tuovat kodinomaisuuden tunnetta. Arkeen tuo rytmiä koulu ja harrastukset. Lapset saavat myös vaikuttaa yksikön toimintaan. (Villa Kukkumäki 2020.)

Villa Kukkumäessä työskentelee sosiaalityöntekijä, sosionomi, sairaanhoitajia, lähihoitajia sekä lasten ja nuorten erityisohjaajia. Työntekijöiden tehtävänä on yhteistyössä toistensa kanssa miettiä lapselle ja nuorelle yksilöllinen ja paras mahdollinen hoito- ja kasvatussuunnitelma. (Villa Kukkumäki 2020.)

Villa Kukkumäessä on käytössä perehdytyslista, joka helpottaa perehdytyksen kulun seurantaan perehdyttäjälle ja perehdytettävälle. Perehdytyslistaan on merkitty oleellisimpia asioita, joita tulee perehdytyksen aikana oppia. Perehdytyskansio tukee jo olemassa olevaa perehdytyslistaa. (Villa Kukkumäki 2020.)

### 3 Teoreettinen tausta

#### 3.1 Perehdyttäminen

Vastuu perehdyttämisestä kuuluu aina työnantajalle. Työnantajalla on mahdollisuus jakaa vastuuta perehdyttämisestä ja opastuksen suunnittelusta muille työntekijöille, mutta päävastuu on aina esimiehellä. Työpaikoilla tulee aina olla perehdytysohjelma. Mikäli työntekijä kokee, ettei perehdytys ole riittävä tulee hänellä olla mahdollisuus keskustella asiasta esihenkilön kanssa. (Tehy 2020.) Lain mukaan työntekijälle tulee antaa opetusta ja ohjausta. Lisäksi tarvittaessa ohjausta ja opetusta tulee täydentää. Ohjaus tulee sisältää riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä (Työturvallisuuslaki 2002/738, 14 §.)

Työpaikalla perehdyttäminen antaa työntekijälle valmiutta työskennellä työyhteisössä ja työtehtävissä turvallisesti ja oikealla tavalla (Ahokas & Mäkeläinen 2013). Perehdytyksen aikana työntekijää tuetaan uuden työn alussa. Perehdyttäminen on prosessi, jonka lähtöpisteenä on ensimmäinen kontakti ja loppukohtana, kun työntekijä on löytänyt oman roolinsa organisaation jäsenenä. Prosessin aikana työntekijän ja organisaation välille rakennetaan suhde, jonka kuuluu vähentää stressiä ja luoda turvallisuuden tunnetta. (Lainio 2008, 17.) Työn tekemiselle ja yhteisölle luo vahvan perustan, kun perehdytys on onnistunut hyvin. Perehdyttäminen tuo uudelle työntekijälle uutta tietoa ja taitoa. Mitä nopeammin uusi työntekijä oppii uudet taidot, sitä nopeammin hän sopeutuu ja joustavammin pystyy työskentelemään itsenäisesti. (Kangas & Hämäläinen 2010, 4.)

Perehdytys kuuluu kaikille henkilöstöryhmille, sisältäen vuorotyöntekijät sekä kesätyöntekijät ja kausityöntekijät (Työntekijän perehdyttäminen ja opastus 2020). Perehdytystä tulee antaa aina, kun työntekijä siirtyy uuteen tehtävään tai työtehtävän kuva vaihtuu (Tehy 2020). Lisäksi perehdytystä tulee antaa vanhoille työntekijöille, esimerkiksi tilanteessa, jossa työntekijä on ollut pitkään poissa (Työntekijän perehdyttäminen ja opastus 2020).

Uuden työntekijän perehdytykseen tulee sisältyä riittävä opastus työntekijän omiin tehtäviinsä, työvälineisiin, työturvallisuuteen sekä työpaikan toimintaan. Työsuhteeseen liittyviä asioita tulee myös käydä läpi, näihin kuuluvat muun muassa työaika, koeaika, palkka ja työterveyshuolto. (Tehy 2020.)

Uudella työntekijällä, joka aloittaa uutta tehtävää on matalampi kynnys tapaturmille ja onnettomuuksille. Aloittelevalla työntekijällä puuttuu turvallisen työskentelyn perustietoja ja -taitoja. Ammattitaitoisemmalla työntekijällä niitä löytyy, mutta uudessa työpaikassa voikin



olla uusia riskitekijöitä. Tästä johtuen työturvallisuusasiat ovat keskeisessä roolissa perehdyttämisessä. (Kangas & Hämäläinen 2010, 4.)

Perehdytyksen tulosta tulee seurata ja arvioida. Oppimista ohjaa jatkuva palautteen anto ja ohjaaminen. Lisäksi perehdytysjärjestelmää tulee päivittää, vaikka henkilöstön vaihtuvuus olisikin vähäistä. Sijaisten ja vuokratyöntekijöiden määrä työpaikoilla lisääntyy, tämä tarkoittaakin että perehdyttämis- ja opastusjärjestelmille tulee uusia vaatimuksia. (Ahokas & Mäkeläinen 2013.)

Kirjallinen materiaali on usein käytössä eri työpaikoilla ja tähän tutustuminen huolellisesti on tärkeää (Tehy 2020). Lisäksi työntekijän perehdytystä helpottaa kirjallinen suunnitelma. Kirjallisen suunnitelman tarkoituksena on seurata opastuksen etenemistä. Lisäksi kirjallinen ohje tulee tehdä myös erilaisiin häiriötilanteisiin. Havainnollistaakseen tilannetta on hyvä käyttää kuvia. Työpaikan pelisäännöt on hyvä olla myös osa perehdytystä, tilanteita voivat esimerkiksi olla väkivallan uhka, liiallinen henkinen kuormitus tai epäasiallinen kohtelu. (Ahokas & Mäkeläinen 2013.) Hyvän perehdytyksen hyödyiksi on todettu vahva perusta yhteisölle, oppimisen tehostuminen, työtaturmien ja turvallisuusriskien väheneminen, poissaolot sekä vaihtuvuus vähentyvät, kustannuksien säästyminen ja lisäksi perehdyttäminen vaikuttaa yrityksen kuvaan (Kangas & Hämäläinen 2010, 4-5).

### 3.2 Lastensuojelu

Lastensuojelun tarkoituksena on tarpeen vaatiessa antaa tukea huoltajille tai vanhemmille heidän kasvatustyössään. Mikäli he eivät pysty toteuttamaan lapsen hyvinvointia, tulee heidät tällöin ohjata lastensuojeluun pariin. Huoltajilla tai vanhemmilla on aina vastuu lapsen hyvinvoinnista ensisijaisesti. Tähän kuuluu lapsen huolenpito ja kasvatusta. Laissa on määritelty, että perheelle tulee antaa apua tarpeeksi ajoissa ja olla tukemassa heitä heidän kasvatustyössään. Tarpeen mukaan on myös velvollista ohjata perhe ja lapsi lastensuojeluun. Lastensuojelun puuttuessa perheen hyvinvointiin ja kasvatukseen täytyy muistaa, että vanhemmilla on ensimmäisenä sananvalta, oikeus ja velvollisuus päättää oman lapsensa kasvatuksesta ja hyvinvoinnista. Lastensuojelun tehtävänä on auttaa ja tukea perhettä tavalliseen, turvalliseen ja hyvinvoivaan perheeseen. Perheelle tulisi myös tarjota apua oma aloitteisesti viranomaisten puolelta. (Mitä on lastensuojelu 2020.)

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen monipuolinen ja tasapainoinen kehitys, oikeus kasvuympäristön turvallisuuteen ja erityiseen suojeluun. Lastensuojelu on avattu laissa hyvin laajasti eli varsinaisen lastensuojelun tarvetta ehkäistään nuorten ja lasten kohdalla toimilla, jotka edistävät hyvinvointia. Tämä tarkoittaa, että tukea ja apua annetaan riittävän varhain lastensuojelun tahoilta, jolloin ehkäistään ongelmien pahenemista tai syntyä. Lähimpänä lapsen vointia on seuraamassa koulu, päivähoito ja neuvolla, jolloin heidän on

tärkeä tunnistaa, milloin lapsi tai perhe tarvitsee tukea tai apua. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Kaikessa viranomaistoiminnassa on lapsen etu oltava etusijalla ja lapsen etua veloitetaan YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa, Euroopan ihmisoikeussopimus Suomeen sitovissa asioissa ja Suomen perustuslaissa. Koko yhteiskunnan tehtävänä on huolehtia lapsen oikeuksien toteutumisesta. (Mitä on lastensuojelu 2020.)

Thl:n tilastoraportin mukaan kymmenen vuoden sisään lastensuojeluilmoitusten määrä on kaksinkertaistunut. Vuonna 2019 on ollut eniten huostaanotettuja, kiireellisesti sijoitettuja tai muuten sijoitettuna olevia lapsia. Vuonna 2019 tehtiin 85 746 lapsesta lastensuojeluilmoitus. Prosentti nousu edellisestä vuodesta oli 7 prosenttia. Kiireellisesti sijoitettuja lapsia vuonna 2019 oli 4522. Huostaanotettuja lapsia sen sijaan oli 11 178. Lapsia ja nuoria oli sijoitettuna kodin ulkopuolelle vuonna 2019 kaikkineen 18 928. Lapsia oli lastensuojelun avohuollon asiakkaina 52 858 nuorta ja lasta. Jälkihuoltoa sai 7646 nuorta ja lasta sekä heistä oli sijoitettuna 1500 lasta jälkihuollonperustein. Lapsia ja nuoria, joita on sijoitettu kodin ulkopuolelle vuosien varrella, niin tulosten mukaan määrä on ollut kasvusuuntainen koko ajan. (Forsell, Kuoppala & Säkkinen 2020.)

Lastensuojelun tehtävänä on erilaisilla yhteiskunnallisilla toimilla edistää lapsen hyvinvointia ja ehkäistä ongelmia. Tarkoitus on turvata lapselle turvallinen elinympäristö ja antaa hänelle aikaa virikkeelliselle toiminnalle ja leikille. Arjella on suuri vaikutus lapsen hyvinvointiin ja miten se toteutuu lapsen ympärillä. Lapsen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin vaikuttaa vanhemmat, lähisukulaiset, ympäristö, varhaiskasvatuspalvelut, harrastukset, koulu ja lähiyhteisöt. Perustehtäviä lastensuojelulla on kolme, jotka ovat vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä, vaikuttaminen lasten yleisiin kasvuoloihin ja varsinainen lasten suojelutehtävä. (Mitä on lastensuojelu 2020.) Lastensuojelulaki on turvaamassa lapsen ja nuoren oikeuden turvalliseen ympäristöön kasvaa, monipuoliseen ja tasapainoiseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 2007/417, 1 §).

Ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on huoltajilla ja vanhemmilla. Heidän tehtävänänsä on turvata lapselle tasapainoinen hyvinvointi ja kehitys. Viranomaiset, jotka ovat tekemisissä lasten ja heidän perheiden kanssa tulisi tukea heitä kasvatustehtävissään sekä on velvollista tarjota apua riittävän ajoissa ja ohjata heidät lastensuojelun huomaan. Lastensuojelun tehtävänä on järjestää tarvittavia tukitoimia ja palveluita lapselle ja hänen hoidostansa vastaaville henkilöille. (Lastensuojelulaki 2007/417, 2 §.)

Lastensuojelu on perhe- ja lapsikohtaista lastensuojelua (Lastensuojelulaki 2010/88, 3 §), jota toteutetaan järjestämällä tukitoimia avohuollosta sekä tehdään asiakassuunnitelma (Lastensuojelulaki 2014/1302, 3 §). Lapsen huostaanotto ja kiireellinen huostaanotto ovat lastensuojelua sekä näitä koskeva jälkihuolto ja sijaishuolto (Lastensuojelulaki 2010/88, 3 §).

Lapsella on oikeus saada tietää häntä koskevista lastensuojeluasioista hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaan sekä kertoa oma mielipiteensä. Arvioitaessa lastensuojelun tarvetta, nuoren tai lapsen toivomuksia ja mielipiteitä täytyy erityisesti kuunnella, häntä koskevissa päätöksissä ja kun aletaan toteuttamaan lastensuojelua. (Lastensuojelulaki 2007/417, 5 §.) Lain mukaan lapsi on alle 18 vuotta ja nuori on 18-24-vuotias (Lastensuojelulaki 2019/1489, 6 §).

Lastensuojeluilmoitus velvollisia ovat terveydenhuollon ammattilaiset sekä seuraavilla tahoilla työskentelevät: Nuorisotoimi, lasten päivähoito, poliisitoimi, sosiaali- ja terveydenhuolto, pelastus- ja palotoimi, opetustoimi, koulutuksen tai opetuksen järjestäjä, rikosseuraamuslaitos, tulli, uskonnollinen yhdyskunta tai seurakunta, terveydenhuollon palvelujen, sosiaalipalvelujen tai lasten päivähoidon tuottaja, hätäkeskustoiminta yksikkö, järjestelykeskus tai vastaanottokeskus, rajavartiolaitos, Kansaneläkelaitos, koululaisten aamu- tai iltapäivätoiminta yksikkö ja ulosottoviranomainen. Ilmoitus tulee tehdä, jos epäillään lapsen huolenpidon ja hoidon olevan riittämätöntä, lapsen oma käyttäytyminen tai olosuhteet vaarantavat lapsen kehitystä. (Lastensuojelulaki 2010/88, 25 §.)

Kun palvelutarpeen arviointi sosiaalityöntekijän toimesta määrätään, alkaa asiakkuus lastensuojelussa. Syynä ovat: lapsi käyttäytymisellään vaarantaa omaa kehitystään ja terveyttään, lapsen terveys ja kehitys on vaarassa kasvuolosuhteissaan, ne eivät turvaa näitä asioita sekä lastensuojelun tukitoimia ja palveluita tarvitseva lapsi. (Lastensuojelulaki 2007/417, 27 §.) Lapselle täytyy olla hänelle nimetty sosiaalityöntekijä, joka vastaa hänen asioistaan. Sosiaalityöntekijän tulee olla sosiaalihuollon ammattihenkilö (817/2015) lain mukaan. (Lastensuojelulaki 2016/297, 13 b §).

Asiakassuunnitelmaa voidaan tarvittaessa täydentää erillisellä kasvatus- ja hoitosuunnitelmalla. Sijaishuoltopaikka tekee sen yhteistyössä sosiaalityöntekijän kanssa, joka vastaa lapsen asioista. Kasvatus- ja hoitosuunnitelma tulee tehdä mahdollisimman nopeasti, jos lapsen todennäköisesti joudutaan kohdistamaan rajoituksia tai niitä on jo otettu käyttöön sijaishuollossa. Tarkoitus on saada asiakassuunnitelmaan kirjatut tavoitteet ja kertoa ne yksityiskohtaisesti auki, miten lapselle taataan tarpeisiinsa nähden hyvä kohtelu. Lapsen kanssa tehdään yhdessä kasvatus- ja hoitosuunnitelma sekä otetaan lapsen huoltajan asiat kuultavaksi, jos se ei ole ilmeisen mahdotonta tai tarpeetonta. Sosiaalityöntekijän tulee saada itselleen kasvatus- ja hoitosuunnitelma myös. (Lastensuojelulaki 2019/542, 30a §.)

Lapselle on velvollisuus järjestää sijaishuoltoa sosiaalihuollon toimesta, jos: Lapsen kehitys tai terveys on vakavasti vaarassa kasvuolosuhteista johtuen tai huolenpidossa on puutteita tai lapsen kehitys tai terveys on vakavasti uhattuna hänen omista toimistaan, kuten pienten rikosten tekemisellä, käyttää päihteitä tai käyttäytyminen on rikollista. Tähän toimeen saa vain ryhtyä, jos lapsen edun mukainen huolenpidon toteutuminen ei ole mahdollista tai

sopivia, seitsemännessä luvussa esitettyjen toimien mukaan tai ne ovat riittämättömiksi osoitettu ja neljännen luvun mukaan sijaishuolto arvioidaan olevan lapsen etua tukevaa. (Lastensuojelulaki 2007/417, 40 §.)

### 3.3 Lastenkoti ja nuorisokoti

Lastenkoti ja nuorisokoti kuuluvat laitoshuoltomuotoon eli on lastensuojelulaitos. Näitä ylläpitää kunnat, valtio tai yksityiset henkilöt. Aluehallintovirasto antaa yksityisille toimijoille toimintaluvat ylläpitää lastensuojelulaitosta. Lapset, jotka sijoitetaan laitoshuoltoon ovat erityisosaamista edellyttäviä ja vaikeahoitoisia. Kun lapsi on sijoitettuna lastensuojelulaitokseen, on tarvittaessa oikeus lain mukaan säädetyjä rajoitustoimenpiteitä sallittua soveltaa. Kuitenkin ammattihenkilöiden täytyy olla päteviä, jotta rajoitustoimenpiteitä voidaan toteuttaa. Laitoshuolto nähdään sopivana vaihtoehtona lapselle, kun sijoitus on väliaikainen ja lapsen ollessa laitoshuollossa, pidetään tiivistä yhteydenpitoa lapsen vanhempiin tai huoltajiin sekä mahdollistetaan lapsen ja vanhemman tiivis yhteydenpito. (Saastamoinen 2010, 10-11.)

Erilaisilla päätöksillä voidaan sijoittaa lapsi asumaan kodin ulkopuolelle, näissä tarkoitus ja perusteet sekä oikeudelliset vaikutukset ovat hyvin erilaisia. Kodin ulkopuolelle voidaan lapsi sijoittaa erilaisiin tukitoimipisteisiin, kuten huostaanotettuna, kiireellisesti sijoitettuna, avohuollon tukitoimena tai hallinto-oikeuden väliaikaisella määräyksellä sekä jälkihuoltona. Myös yksityisesti voidaan lapsi sijoittaa näiden toimien lisäksi. (Saastamoinen 2010, 4.)

Lasten- ja nuortenkodeissa on tarkoituksena saada arjesta mahdollisimman turvallista, kodinomaista ja kuntouttavaa. Jokaisella laitoksella on hieman omia osaamisen alueita, erityisalueita ja erityisen kiinnostuksen kohteita, joita he saattavat toteuttaa lasten- ja nuortenkodeissa. Sijaishuoltopaikkaa etsiessä lapselle tai nuorelle kannattaa eri laitosten toimintaa tarkastella ja etsiä sopivin paikka lapselle tai nuorelle. (Lastenkoti, nuorisokoti 2020.)

Lasten- ja nuortenkodeissa arki muodostuu eri asioista sekä arjessa otetaan huomioon jokainen lapsi yksilöllisesti. Kodeissa päivärytmi on isossa merkityksessä, että lapsille ja nuorille saadaan mahdollisimman rutiinipainotteinen ja säännöllinen arki. Päivärytmin tarkoituksena on tuoda lapsen ja nuoren elämään turvallisuuden tunnetta, ennustettavuutta ja tunnetta omasta elämänhallinnasta. Normaali arki huostaan otetuille lapsille on jo kuntouttava tekijä, heillä ei ole saattanut aikaisemmin olla arkirytmisiä, joten tämän hallitsemiseen voi mennä paljon aikaa ja henkilökunnan resursseja. Harrastukset- ja liikuntamahdollisuudet ovat tärkeitä ja, on hyvä olla lapsen ja nuoren tukena etsimässä heille sopivaa toimintaa mistä he itse tykkäisivät. Tämä on apuna heidän kuntoutuksessansa. (Lastenkoti, nuorisokoti 2020.)

Lasten- ja nuortenkodeissa on tyypillistä pitää palavereita lapsen tai nuoren tilanteesta ja arjesta sekä kehityksestä. Palavereissa on tarkoitus kartoittaa lapsen tilannetta ja tehdä

lapsesta ja nuoresta hoito- ja kasvatussuunnitelma. Tätä on hyvä tarkastella muiden työntekijöiden kanssa, jotta siitä saadaan yhtenäinen ja saadaan kaikki tarvittava tieto lapsesta ja nuoresta suunnitelmaan. Palavereja on myös tärkeää pitää lapsen vanhempien ja koulun/päiväkodin/esikoulun kanssa. Tällöin tuetaan lapsen tai nuoren kehitystä ja lisätään hänen hyvinvointiaan. Lasten- ja nuortenkodeissa on myös käytänteenä pitää erilaisia koti-iltoja, jolloin kaikki olisivat koolla ja he voisivat tehdä yhdessä hauskoja asioita ja tuoda porukkaa tiiviimmäksi. (Lastenkoti, nuorisokoti 2020.)

Lapsen saapuessa lasten- ja nuortenkotiin määrätään hänelle omahoitaja, joka huolehtii pääasiassa lapsen asioista. Omahoitajan tehtäviin kuuluu auttaa lasta kotiutumisen, olla yhteydessä muihin viranomaisiin, olla tukemassa lasta rakentamaan arkea laitokseen, havainnoida lapsen kokonaisuutta aikaisemmasta ja tämänhetkisestä elämästä ja kasvuympäristöstä. (Lastenkoti, nuorisokoti 2020.)

Tavoitteena on olla yhteistyössä lapsen perheen kanssa, jotta voidaan luoda lapselle hyvä kasvu, hyvä lapsi vanhempi suhde ja rakentaa yhdessä hyvää perhe elämää. On huomattu, että toiminnallisuus lasten ja nuorten kanssa on todettu toimivaksi tavaksi työskennellä. Hyviä lähtökohtia lapsen kuntoutumiselle on erilaiset toiminta-, seikkailukokemukset ja elämykset. Toiminnallisuus on myös apuna työntekijöille löytää lapsen tai nuoren vaikeat tunne-elämän ongelmat ja näin ollen niihin päästään käsiksi ja voidaan hoitaa. (Lastenkoti, nuorisokoti 2020.)

Lapselle tai nuorelle sijaishuoltopaikkaa valittaessa tulee ottaa huomioon hänen tarpeensa sekä huomioida mahdolliset vaikeudet. Ensisijaisesti lapsi pyritään sijoittamaan perhehoitoon tai muuhun paikkaan, mutta jos tämä ei ole mahdollista on seuraava paikka laitoshoido. Sosiaalityöntekijä, jolla on vastuu lapsesta tai nuoresta on velvollista valmistella hänet sijoitukseen ja valita hänen tarpeisiinsa sopiva sijaishuoltopaikka. Aluksi täytyy kartoittaa lapsen tarpeet ja ottaa huomioon hänen etunsa ja näin ollen pystytään miettimään paras mahdollinen sijaishuolto hänelle. Sijaishuolto paikkaa etsiessä tulee ottaa myös huomioon lapsen ja vanhempien toiveet sekä pyrkiä heidän keskinäiseen suhteensa ylläpitoon. (Sijaishuoltopaikan valinta 2020.)

Jokaiselle lapselle Villa Kukkumäessä määritellään oma yksilöllinen kasvatus- ja hoitosuunnitelma, jonka omaohjaaja tekee ja muut ohjaajat noudattavat myös laadittua kasvatus- ja hoitosuunnitelmaa. Omaohjaajatyö on tarkasti suunniteltua ja tavoitteellista. Lapsen yksilöllisen hoidon takaamiseksi omaohjaajat käyvät läpi hoito- ja tavoitekeskusteluita lapsen kanssa. Arki koostuu lapsilla koulusta, päivähoidosta, harrastusaikatauluista ja siitä mitä, aikuinen määrittää. Lapset ja nuoret pääsevät vaikuttamaan arkeen aikuisen kanssa käytävissä keskusteluissa. Jokaisella lapsella on oma kansio Villa Kukkumäessä, josta löytää hänen yksilöllinen kasvatus- ja hoitosuunnitelmansa. (Villa Kukkumäki 2021.)

Villa Kukkumäessä on määritelty ruokailuajat ja kaikki osallistuvat yhteisiin ruokailuhetkiin. Ruoka tehdään paikan päällä ja ruokalistat on merkitty erilliseen vihkoon, poikkeuksena aamu- ja iltapala, tästä vastaa ohjaaja, joka vuorossa tarjoilee sen. Ruoanlaitossa huomioon otetaan ruokien päivämäärät. Ruoan tulee olla terveellistä ja monipuolista. Villa Kukkumäessä on tarkoin sovittu, miten toimitaan ylijäämä ruoan kanssa. Kukkumäen tavoitteena on toimia ekologisesti vähentäen ympäristövaikutuksia. (Villa Kukkumäki 2021.)

Villa Kukkumäessä lapset ja nuoret saavat kuukausirahaa, kuukausirahan summa riippuu lapsen/nuoren iästä. Kuukausirahan summa maksetaan kuukauden tiettyinä päivinä, mutta mahdollisesti se jaetaan myös neljään osaan kuussa. Lapsilla ja nuorilla on vaaterahaa käytettävissä. Kuitenkin omaohjaaja hallinnoi vaaterahaa, mutta hankintoja ei tehdä lähtökohtaisesti lapsen tai nuoren tietämättä. Matkapuhelin kustannuksiin osallistutaan myös tietyllä summalla. Lapsen ollessa kotiharjoittelussa saavat heidän huoltajansa luonapitokorvauksia. Lisäksi Villa Kukkumäessä rahaa on varattu syntymäpäiviin ja joululahjoihin. Lapsella ja nuorella on mahdollista kerryttää ahkeruusrahaa, aikuinen tällöin ilmoittaa mitä "töitä" on tarjottavissa ja tällöin lapset ja nuoret saavat itse päättää haluavatko he osallistua kyseisiin "työtehtäviin". (Villa Kukkumäki 2021.)

### 3.4 Häiriökäyttäytyminen

Jokaisella lapsella on käytöksen hallintavaikeutta, jossain vaiheessa kehitystä. Lapsi kuitenkin oppii vähitellen aivojen kypsymisen ja lisääntyneiden sosiaalisten vuorovaikutusten kautta hallita ikätasoisensa aggressioita. Kuitenkaan osalta lapsista tämä ei onnistu ja käyttäytyminen jatkuu ikätasoista poikkeavana, aggressiivinen ja sääntöjä rikkova käytös jatkuu. Tämä voi myös tapahtua jossain vaiheessa kehitystä. (Aronen 2016.)

Suomessa käytöshäiriöisiä lapsia on enemmän poikia kuin tyttöjä ja nuoremmilla lapsilla enemmän kuin vanhemmilla. Tutkimusten mukaan on arvioitu, että kouluikäisillä lapsilla käytöshäiriöitä ilmenee 3-8 %. Käytösongelmiin on usein yhteydessä surullinen mieliala, univaikeudet ja hyperaktiivisuus. Ensimmäisiä psykiatrisia häiriöitä, joissa geenien ja ympäristön vuorovaikutuksella on ollut merkitystä sairastumiselle, on käytöshäiriöt. Riski käytöshäiriöille ovat lapseen kohdistunut kaltoinkohtelu, lapsen kehitykselliset vaikeudet esimerkiksi tarkkaavuus- ja ylivilkkaushäiriöt, geneettiset tekijät ja vanhemmuuden ongelmat, kuten rankaiseva kasvatus tai vaikeudet lapsen turvallisessa rajaamisessa (Aronen 2016.)

Käytösongelmat voivat olla pysyviä tai ohimeneviä. Ominaista käytöshäiriöiselle on ikätasoaan poikkeava toistuva tai alituinen aggressiivinen käytös, uhmakkuus tai sääntöjen rikkominen. (Aronen 2016.) Käytösoireen mahdollisia syitä voi olla hyväksynnän hakeminen, hankala olo (nälkä, kipu, väsymys), riittämättömät taidot, kuten uusi tilanne, sietämätön tunne (turvattomuus, häpeä), sietämätön tilanne (ylivoimaiset vaatimukset, nolatuksi tuleminen), provokaatio (yllytys), alistavat ominaisuudet ja kokemukset (impulsiivisuus, traumat), harkittu toimintatapa tavoitteen saavuttamiseksi ja selviytymistapa hankalasta tilanteesta

pois pääsemiseksi. (Puustjärvi & Repokari 2017.) Pitkään jatkuneet käytösongelmat ja käytöshäiriöt ennustavat antisosiaalista käytöstä, psykiatrista sairastavuutta ja psykososiaalista huono-osaisuutta nuorena, että aikuisena. Lasten käytöshäiriöihin puuttuminen ehkäisemällä, tunnistamisella ja varhaisella ja tehokkaalla hoidolla onkin tehokkain vakavien ongelmien ehkäisyä, mitä psykiatriassa voidaan tehdä. (Aronen 2016.)

Käytöshäiriöiden hoitona toimii sosiaalisten taitojen ja tunteiden säätelyn harjoittelun menetelmät. Menetelmät toimivat riippumatta aggressiotyypistä ja menetelmiä voidaan toteuttaa perhekeskeisesti, yksilöllisesti tai ryhmässä. Apua voi olla myös kiintymyssuhdepohjaisista menetelmistä. Tärkeää on ymmärtää, miksi lapsi käyttäytyy häiritsevästi. Lapsi hyötyy säännöistä ja toivutun käyttäytymisen huomaamisesta. Lapsen omia voimavaroja ja vahvuuksia tulee tukea, jotta lapsi käyttäisi niitä. Aikuisen ohjauksella voidaan vähentää ei-toivottuja käyttäytymistä ja harjoittaa uusia taitoja, sekä toimintamalleja. Lapsi voidaan palkita onnistumisesta, jotta vuorovaikutus muuttuu positiivisemmaksi. Käyttöoireilua voi lisätä lapsen rankaiseminen tilanteessa, jossa lapsi käyttäytyy ei-toivotulla tavalla. (Puustjärvi & Repokari 2017.)

Käytösohjauksen tulee olla johdonmukaista ja keskinäinen yhteistyö aikuisten välillä on tärkeää. Mahdollisesti lyhyt osastohoito voi ääritapauksissa olla tarpeen, oireilu on tällöin erityisen väkivaltaista ja rajua. Osastohoidossa hoidon tavoitteet tulee suunnitella etukäteen. Oireilu voi vahvistua oireilevien lasten ryhmässä myös osastolla. (Puustjärvi & Repokari 2017.)

Lääkehoitoa voidaan käyttää aggressiivisen ja impulsiivisen käyttäytymisen ehkäisevänä tekijänä. Tavallisimpia lääkkeitä on psykoosilääkkeet, mikäli käyttöoireiluun liittyy mielialaoireilua voi masennuslääke olla tarpeellinen. Bentsodiatsepiineja käytetään vain lyhytaikaisesti ja harvoin, sillä ne voivat aiheuttaa lapselle muun muassa ahdistuneisuutta tai levottomuutta. Mikäli lääkehoito aloitetaan, kuuluu se silloin erikoissairaanhoidolle. Lääkehoidon tarvetta tulee arvioida säännöllisesti ja huolellisesti. (Puustjärvi & Repokari 2017.)

Akuutti aggressiivinen käyttäytyminen, jolla tarkoitetaan raivokohtausta, on mahdollinen. Tällöin lapsen rajoittamisessa tulee käyttää turvallista, satuttamatonta keinoa ja välttää liiallista vallankäyttöä ja provokaatiota. Fyysinen rajoittaminen voi mahdollisesti kiihdyttää entistä enemmän, tässä tilanteessa mieluummin voidaan käyttää turvallista rauhoittumispaikkaa ja mahdollisuutta yksinoloon. Kun aikuinen on rauhallinen vaikuttaa se lapsenkin rauhoittumista. Vasta myöhemmin selvitetään suuttumisen syy ja tapahtumien kulku. (Puustjärvi & Repokari 2017.)

Rajoitustoimenpiteisiin kuuluu 65 § aineiden ja esineiden haltuunotto, 66 § henkilön tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen, 68 § kiinnipitäminen, 69 § liikkumisvapauden rajoittaminen (tarvittaessa maksimissaan 3 vuorokaudeksi) ja 70 §

eristäminen. Rajoitustoimenpiteitä ei saa käyttää rangaistuksena, toimenpiteet voidaan ottaa käyttöön, mikäli lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus tai lapsen huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen välttämättä vaatii. Aina tulee valita lievin mahdollinen toimenpide ja toimenpide tulee lopettaa heti, kun käytölle ei ole lain mukaisia perusteita. Villa Kukkumäen käytäntö koskien rajoitustoimenpiteitä ovat: Lapsen perus- ja ihmisoikeuksiin puututaan, kun joudutaan rajoitustoimenpiteitä käyttämään. Ihmisoikeus- ja perussäännökset edellyttävät, että rajoitustoimenpiteiden käyttäminen perustuu tarkkarajaisiin ja täsmällisiin laissa määriteltyihin edellytyksiin. Rajoitustoimenpiteitä voidaan ainoastaan kohdistaa hallinto-oikeuden väliaikaismääräyksellä sijoitettuun tai huostaanotettuun lapseen lastensuojelun mukaan. Jos lapsi on sijoitettuna avohuollon tukitoimena, ei rajoitustoimenpiteitä saa käyttää. Kun rajoitustoimenpidettä on jouduttu käyttämään, tulee asia aina kirjata. Kirjaamisella turvataan toimenpiteiden käytön valvonta ja seuranta. Lapsen kanssa on keskusteltava häneen kohdistettujen rajoitustoimenpiteiden syistä ja mahdollisista vaikutuksista hoito- ja kasvatussuunnitelmaan ja asiakassuunnitelmaan. (Villa Kukkumäki 2021.)

### 3.5 Kiintymyssuhde

Kiintymyssuhdeteoria on John Bowlbyn kehittämä teoria. Tämän avulla selitetään ihmisen taipumusta muodostaa voimakkaita tunnesiteitä toisiin ihmisiin ja selittää niitä ahdistuksena, vihamielisyytenä, depressiona ja tunteiden eristämisenä ilmeneviä stressin muotoja, jotka aiheutuvat tahottomista erokokemuksista ja menetyksistä. (Sinkkonen 2004.)

Nykytutkimusten mukaan kiintymyssuhdemallit syntyvät ihmisen ensimmäisten elinvuosien aikana ja ovat pysyviä käsityksiä maailmasta ja ihmissuhteista (Tokola & Airo 2020). Turvallinen kiintymyssuhde luo pohjan lapsen kasvuun ja kehitykseen, näiden kautta lapsi saa voimavaroja ja malleja tulevaisuudessa omiin ihmissuhteisiinsa. Hyvät lähtökohdat lapsen elämään perustuu kokemuksiin siitä, että hänen viesteihinsä ja tarpeisiinsa vastataan oikea-aikaisesti läsnäolon ja lapsen tarpeista lähtevän fyysisen läheisyyden kautta. (Korkalainen 2020.)

Vauva kiintyy aina jollain tavalla hoivaajaansa riippumatta siitä, vaikka hoiva olisi puutteellista tai lapsi kohtaisi kaltoinkohtelua tai pahoinpitelyä. Vain äärimmäisen poikkeavassa tilanteessa jää kiintymisen kokonaan tapahtumatta hoivaajaan. Yleensä vauvan ja hoivaajan välille syntyy jonkinlainen kiintymyssuhde, vaikka se ei aina olisikaan niin myönteinen. Vauvalla ei ole vaihtoehtoja, eikä se tiedäkään paremmasta. (Sinkkonen 2012, 33.) Vauvat sopeutuvatkin monenlaisiin hoivakokemuksiin, kuitenkin kehittyvälle keskushermostolle vahingollisia voivat olla varhaiset traumat ja pitkäkestoinen stressi (Sinkkonen 2004). Negatiivisten kokemusten kautta lapselle syntyy turvaton kiintymyssuhdemalli. Lapsen kiintymissuhteen häiriintymiseen voi johtaa tilanne, jossa lapsen tarpeisiin ei vastata tällöin ympäristö on kaltoinkohteleva. Lapsi luo itselleen työmällin maailmasta, joka on sattumanvarainen, kaottinen eikä vastaa hänen tarpeisiinsa. (Korkalainen 2020.)



Sinkkosen (2004) artikkelin mukaan äiti reagoi vauvansa itkuun viivyttämättä. Äiti selvittää ja poistaa itkun syyn, jos tämä on mahdollista toisin kuin esimerkiksi psykoottinen tai alkoholisoitunut äiti voi toimia arvaamattomalla tavalla lapsen kannalta. Tällöin syiden ja seurausten ketjut jäävät kehittymättä lapsen mieleen. (Sinkkonen 2004.)

### 3.6 Traumahoito

Kaikki lapset kokevat jossain vaiheessa elämää stressaavia tapahtumia, jotka vaikuttavat kehitykseen ja terveyteen. Usein nämä stressireaktiot ovat lyhytkestoisia ja lapset toipuvat niistä ongelmitta. Kuitenkin joka neljännes lapsi kohtaa vakavan traumaattisen tapahtuman ennen aikuisikää. (Viheriälä & Rutanen 2010.) Lapselle voi aiheuttaa trauman jokin tilanne tai läheisen menetys, joka ylittää lapsen psyykkisen sietokyvyn (TAYS 2020). Suomessa yleisempiä traumaattisia tapahtumia ovat fyysinen ja seksuaalinen väkivalta, henkeä uhkaavat sairaudet, omaisen kuolema ja erilaiset onnettomuudet. Koetun trauman haavoittavuuteen vaikuttaa lapsen ikä ja kehitysvaihe, riippuvuus vanhemmista ja oma loukkaantuminen (Viheriälä & Rutanen 2010.)

Hoitamaton lapsuuden vaikea trauma vaikuttaa nuoruus- ja aikuisiän terveyteen. Tämä altistaa myös myöhemmille traumaattisille kokemuksille. Lapsella voi esiintyä somaattisina oireita, kroonisia kipuja, ahdistuneisuutta, depressiota, itsetuhoisuutta tai väkivaltaista käytöstä. (Viheriälä & Rutanen 2010.)

Traumahoidossa tärkeänä pidetään palauttaa lapselle turvallisuuden tunne lisäksi auttaa aikuista selviytymään vaikeista kokemuksista. Hoitona voidaan tarjota lyhytterapeuttista hoitoa tai pitkäaikaista psykoterapiaa. (TAYS 2020.) Puheeksi otto on tärkeää ja se on aikuisen vastuulla. Puhumattomuus voi johtaa ongelmiin, lapsi ei unohda järkyttäviä kokemuksia. Lasta voi rohkaista puhumaan esimerkiksi leikin kautta taikka piirtämällä. Arkirutiinit tuovat myös turvallisuutta. (Lastensuojelu ja kriisityö 2020.)

### 3.7 Toiminnallinen kuntoutus

Toiminnallinen kuntoutus voi olla yksilö-, ryhmä- tai paritoimintaa. Toiminnallisen kuntoutuksen tarkoitus on tukea päivittäisissä toiminnoissa, henkilön tärkeissä asioissa ja omassa asuin- ja toimintaympäristössään. Toiminnallinen kuntoutus on vuorovaikutuksellista ja luovien menetelmien käyttöä. Toiminnallinen kuntoutus voi olla liikuntaa, musiikkia tai keittiössä toimimista. (TAYS 2020.) Toiminta on lapselle ominaista ja yhteiset kokemukset lapsille ovat tärkeitä (Toiminnalliset menetelmät 2020).

Taideterapia on toiminnallinen terapiamuoto, johon kuuluvat musiikki, tanssi, kuvataide ja teatteri. Taideterapiaa voidaan toteuttaa yksilönä, ryhmänä tai parina. Maalaaminen on kuvataideterapian yleisin muoto. Kuvataide terapia voi kuitenkin olla paljon muutakin, kuten

savitöitä tai piirtämistä. (Norén 2021.) Musiikkiterapiaa voi olla musiikin kuuntelu, laulaminen, soittaminen, musiikkimaalaus taikka liikkuminen musiikin tahdissa. Musiikki herättää alitajuntaa ja sen avulla voidaan tuoda esiin tunteita. Musiikin avulla on mahdollista käsitellä vaikeilta tuntuvia asioita. (Musiikkiterapia 2020.)

Toimintaterapia on kuntoutusmuoto, joka auttaa kehonhallinnassa, aistitiedon käsittelyssä, hahmottamisessa, tarkkaavaisuuden/aistitiedon käsittelyssä, sosiaalisissa tilanteissa, sekä arkiympäristön toimimisessa. Toimintaterapian tavoitteeksi voidaan asettaa itsestä huolehtiminen, leikki, koulunkäynti tai vapaa-aika. Ikähaarukassa toimintaterapiasta hyötyvät niin lapset kuin nuoretkin. Haasteita heillä voi muun muassa olla kehonhallinnassa, sosiaalisissa tilanteissa, tarkkaavaisuuden säätelyssä tai arjen toiminnoissa. Toimintaterapia voi tapahtua leikitilanteissa, joita voivat olla liikuntaleikki, peli, rakentelu tai luova toiminta. Terapiassa leikki eroaa tavallisesta leikistä, siten että se on aina ohjattua ja tavoitteellista. Leikin ja toiminnan kautta päästään arvioimaan lapsen toiminnanohjausta. (Toimintaterapia 2020.)

### 3.8 Kognitiivinen terapia

Kognitiivisella terapia muodolla on tarkoitus keskittyä ajatuksiin ja uskomuksiin, jotka tuottavat oireita tai haittaa sekä tunteisiin, jotka liittyvät niihin. Perusajatus kognitiivisessa psykoterapiassa on ajatusten ja tunteiden liittyminen toisiinsa, ja näin ollen ajatusten muuttaminen vaikuttaisi henkilön käyttäytymiseen ja tunteisiin. Uudenlaisia toimintatapoja ja käyttäytymistä harjoitellaan ja kokeillaan terapiassa. Erilaisia käyttäytymisterapian työtapoja voidaan hyödyntää kognitiivisessa psykoterapiassa. (Psykoterapia 2020.)

Kognitiivinen käyttäytymisterapia on havainnoida potilaan ongelmallista toimintaa nykyhetkessä ja tarkastella tätä tarkasti määriteltyjen tavoitteiden pohjalta. Terapia on järjestelmällistä, asiakaskeskeistä ja tavoitteellista. Terapian tarkoituksensa on havainnoida ihmisen taitoja ja käyttäytymistä erilaisissa ongelma tilanteissa. Ongelmien ratkaisemiseksi opetetaan ihmiselle tarvittaessa taidot elämänlaadun kannalta käyttökelpoisempia ja toimivimpia tapoja. Terapian alkuun selvitetään ihmisen taustatiedot tai tehdään käyttäytymisanalyysi. Tämän jälkeen voidaan huomata, että ihmisen ongelmien takana voi olla suhtautumis- tai ongelmanratkaisutapoja, jotka ovat toimimattomia. Kognitiivinen käyttäytymisterapia keskittyy analysoimaan toimintatapoja ja käyttäytymistä, kun taas kognitiivinen terapia keskittyy tutkimaan ajatuksia tai tunteita. Hoidon tavoitteena on uusien itsehallinnan menetelmien opetus ihmiselle. (Puura, Luoma, Toivanen & Ebeling 2020.)

Kognitiivis-analyttisessä psykoterapiassa tarkastellaan ihmisen historian vaikutuksia nykypäivän mieleen. Vaikutuksia ovat jäänyt meille ihmisille alitajuntaan, jotka vaikuttavat ihmisiin, elämään ja ympäristöön. Tarkastelun kohteena ja ymmärryksen lähteenä tässä terapiassa on vuoropuhelu (sisäinen keskustelu). Terapiassa on tarkoitus löytää uusia toimintamalleja ja työvälineitä terapeutin kanssa. Ihmiselle avautuu mahdollisuus tiedostettuihin muutoksiin ja valintoihin itsehavainnoin kehittyessä. Apuvälineinä

terapiaistunnoissa voi käyttää toiminnallisia, kirjallisia, mielikuva ja kuvallisia tekniikoita. (Psykoterapia 2020.)

Terapia muoto sopii erilaisiin ongelmiin, kuten itsensä vahingoittaminen, syömishäiriöihin, ihmissuhdeongelmiin ja addiktioihin. Soveltuu myös muihin erilaisiin mielialahäiriöiden hoitoon ja ahdistuneisuuteen. Tätä terapia muotoa voidaan myös käyttää ryhmäterapiassa tai pariterapiassa sekä erilaisissa yhteisöllisissä pohdinnoissa, neuvonnassa, työnohjauksessa ja konsultaatiossa. Terapiata voidaan toteuttaa tarpeen mukaan pitkäkestoisesti tai lyhytkestoisesti. (Psykoterapia 2020.)

### 3.9 Lääkehoitosuunnitelma

Lääkehoitosuunnitelman tarkoituksena on luoda turvallinen työväline lääkehoidon osa-alueiden määrittämiseen ja hallintaan. Lääkehoitosuunnitelman avulla pystytään kehittämään muun muassa yksiköiden lääkehoidon prosessia ja lisätä tietoa lääkitysturvallisuudesta. Terveysturvalloissa on lääkehoitosuunnitelma osa lakisääteistä suunnitelmaa laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden oikeuden määräyksestä ja sosiaalihuollossa se on osa omavalvontasuunnitelmaa. (Laukkanen & Ruokoniemi 2021.)

Lääkehoitosuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä vastaa yksikön johtaja. Kuitenkin koko yksikön lääkehoidosta vastaavien on hyvä olla mukana, kun laaditaan tai päivitetään lääkehoitosuunnitelmaa. Tärkeänä ominaisuutena pidetään, että lääkehoitosuunnitelma vastaa sisällöltään lääkehoitoa toteuttavan yksikön tarpeita. Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri on vastuussa lääkehoitosuunnitelman hyväksynnästä. (Laukkanen & Ruokoniemi 2021.)

Lääkehoitosuunnitelmassa tulee kuvata konkreettisesti, miten lääkehoitoa toteutetaan yksikössä. Lääkehoidon turvallisuuden vuoksi tulee lääkehoitosuunnitelman olla ajan tasalla. (Lääkehoitosuunnitelma 2020). Lääkehoito suunnitelma sisältää yksikön lääkehoidon vaatimustason ja tehtävät, lääkehuollon, osaamisvaatimukset, vastuut, velvollisuudet ja työnjaon, lääkehoidon kokonaisuuden suunnitteluun ja toteutuksen ja tapahtuneiden poikkeamien seurannan ja poikkeamista raportoinnin (Turvallinen lääkehoito 2018). Sosiaali- ja terveysministeriö on luonut yleisen oppaan, jonka tarkoituksena on tukea kaikkia lääkehoitoa toteuttavia toiminta- ja työyksiköitä turvalliseen lääkehoitoon (Laukkanen & Ruokoniemi 2021).

### 3.10 Lasten ja nuorten psykiatrilääkehoito

Psykiatrilääkehoidoilla ei poissuljeta muita hoitomuotoja, vaan ne toimivat osana kokonaisvaltaista hoitoa (Haapasalo-Pesu 2016). Lasten ja nuorten psykiatrisen lääkehoidon hyötyä tulee harkita heti hoidon alussa, eikä vasta kun muut hoidot ovat epäonnistuneet.

Lääkehoidon aloitusta tulee harkita heti hoidon alussa, mikäli lääkityksellä koetaan, että voidaan helpottaa lapsen tai nuoren häiriötä. Muiden hoitomenetelmien onnistumista voidaan auttaa lääkehoidolla. (Huttunen 2017.)

Lääkkeiden aloittaminen tulee perustua hyvään diagnostiikkaan ja lääkehoidon vastetta tulee seurata aktiivisesti. Mikäli lääkkeitä ilmenee haittavaikutuksia, tulee niihin puuttua varhain. Lasten ja nuorten psykiatrilääkehoito vaatii siihen perehtyneen lääkärin, lisäksi erikoislääkäreitä tulee konsultoida herkästi, jotta voidaan välttää holtiton lääkkeiden määrääminen. (Haapasalo-Pesu 2016.) Lapsien lääkkeiden aineenvaihdunta on hyvin yksilöllistä, joten lääkkeen annos arvioidaan yksilöllisesti sen tehon ja haittavaikutusten mukaan. Lääkehoidossa yhteistyö vanhempien ja opettajien kanssa on tärkeää. (Huttunen 2017.)

### 3.11 Omavalvontasuunnitelma

Valviran (2016) mukaan omavalvontasuunnitelma on kirjallisesti laadittu suunnitelma työyksikköön takaamaan asiakkaan palveluun liittyvät epäkohdat ja tunnistetaan riskit, ennaltaehkäistään niitä ja pyritään nopeasti korjaamaan asia. Näkökulma omavalvontaan on asiakaslähtöistä ja siinä tarkastellaan laatua ja turvallisuutta. Tarkoituksena on nopeasti ja suunnitelmallisesti puuttua kriittisiin työvaiheisiin ja ennaltaehkäistä riskejä. Työyksiköllä on vastuu toimintansa palvelun laadusta ja asianmukaisuudesta sekä turvallisuudesta. Vuonna 2012 yksityisille sosiaalipalveluille tuli velvollisuus ottaa käyttöön suunnitelmallinen omavalvonta. Kaikkiin sosiaalihuollon palveluihin tuli ottaa käyttöön omavalvonta perustuen sosiaalihuoltolakiin 2015 vuodesta lähtien. Vuonna 2015 vuoden alussa astui voimaan Valviran tekemä omavalvontasuunnitelman seuranta, laatimista ja sisältöä koskeva määräys. (Valvira 2016.)

Valviran määräys laitetaan käytäntöön sosiaalityön palveluissa niiden toimintojen tiimoilta, jotka käytännön palvelussa toteutuvat ja mitä määräyksessä on kerrottu. Otetaan huomioon myös omavalvonnassa asiat, jotka meinaavat jäädä toteutumatta asiakasturvallisuuden osalta tai velvoitteet, jotka on säädetty laissa. Toimeentulotuen ja lastensuojelun palveluiden määräajoista Valvira on antanut ohjeet omavalvonnasta ja päivittänyt lomakkeen, joka koskee omavalvontasuunnitelman laatimista. Päivityksessä otettiin huomioon vuonna 2016 vuonna voimaan tulleen työntekijän ilmoitusvelvollisuus sosiaalihuoltolaissa sekä tästä toteutumisen kirjaaminen omavalvontasuunnitelmaan. Näitä molempia tulee tarkastella säännöllisesti. (Valvira 2016.)

Omavalvontasuunnitelma on julkinen asiakirja, joka tulee olla kaikkien nähtävillä.

Tarkoituksena on näyttää henkilöille palvelun asiakasturvallisuus ja laadukkaan palvelun toteutuminen. Siinä on myös nähtävillä, miten toimitaan mahdollisissa asiakasturvallisuuden puutos tilanteissa ja miten puutteelliseen palveluun puututaan. Tavoitteena omavalvonnassa on, että omaa toimintaa arvioi henkilökunta, kuuntelee omaisia ja asiakkaita liittyen

asiakasturvallisuuteen ja laatuun liittyen sekä huomioi asiakkailta tulleet palautteet, kun toimintaa lähetään kehittämään. (Valvira 2016.)

#### 4 Toteutus ja menetelmät

Opinnäytetyöprosessi lähti käyntiin syksyllä 2020. Opinnäytetyön tilaajaan otettiin yhteyttä syyskuussa ja sovittiin tapaaminen, jossa käytiin läpi käytännön asiat, perehdytyskansion toteutus, aikataulu sekä allekirjoitettiin yhdessä opinnäytetyösopimus. Tilaajan kanssa sovittiin, että opinnäytetyö toteutuu 2020-2021 välisenä aikana ja opinnäytetyö olisi valmis kevään lopussa 2021. Tilaajan kanssa keskusteltiin, että voimme olla yhteydessä sähköpostin välityksellä, jotta saatiin oikeaa informaatiota kysymyksiin, joita pohdittiin.

Perehdytyskansion sisällöstä sovittiin tilaajan kanssa sekä saatiin ehdottaa heille sopivia aiheita, jotka koettiin tukevan perehdytyskansiota.

Yhteisesti sovittujen asioiden jälkeen aloitettiin opinnäytetyön työstäminen. Syksyn 2020 aikana suunniteltiin ja etsittiin teoretietoa opinnäytetyöhön sekä perehdytyskansion kokoaminen alkoi. Opinnäytetyön työstäminen jatkui eteenpäin keräämällä lisää tietoa talven aikana. Maaliskuun 2021 alussa pidettiin yhteyshenkilön kanssa teemahaastattelu zoomin välityksellä, jotta saatiin lopulliset materiaalit kerättyä, mitä perehdytyskansioon tulee ja näin ollen saatiin lisättyä tietoja myös opinnäytetyöhön sekä aikataulua tarkennettiin.

Perehdytyskansio saatiin valmiiksi maaliskuun puolenvälin jälkeen, jonka jälkeen tehtiin saatekirje ja palautelomake koko Villa Kukkumäen henkilökunnalle perehdytyskansioista. Saatekirje ja palautelomake lähetettiin sähköpostilla koko henkilökunnalle sekä vielä erikseen yhteyshenkilölle. Palautelomakkeen tarkoituksena oli saada lopullinen mielipide koko Villa Kukkumäen väeltä siitä, mitä mieltä he ovat kootusta perehdytyskansioista ja tarvitseeko heidän mielestään tehdä muutoksia. Villa Kukkumäen henkilökunnalla oli työryhmäpäivä, jolloin he kävivät yhdessä läpi perehdytyskansion ja keskustelivat perehdytyskansion sisällöstä yhteisesti. Tämän jälkeen yksikön johtaja kokosi työntekijöiden lomakepalautteet yhteiseen sähköpostiin ja palautelomakkeiden perusteella kirjoitti koosteen meille lyhyesti heidän mielipiteistään.

Palautelomakkeiden sisältö analysoitiin ja tehtiin muutokset perehdytyskansioon palautteiden perusteella, jotka totesimme hyödyllisiksi ja hyväksi muutoksiksi. Villa Kukkumäen yhteyshenkilöön ja yksikön johtajaan oltiin vielä yhteyksissä, jotta saatiin vielä tieto tarkemmista muutoksista mitä he haluaisivat perehdytyskansioon. Perehdytyskansio ja opinnäytetyö työstettiin loppuun huhtikuun aikana. Huhtikuun lopussa osallistuttiin Villa Kukkumäen työryhmäpäivään ja esiteltiin heille muokattu perehdytyskansio heidän palautteidensa perusteella. He antoivat vielä viimeiset palautteet, jotka eivät vaikuttaneet

enää opinnäytetyön tai perehdytyskansion työstämiseen, vaan yleisesti antoivat palautetta työn sujuvuudesta sekä keskusteltiin miten olisi voitu toimia yhdessä paremmin.

#### 4.1 Tutkimusmenetelmät

Toiminnallisella opinnäytetyön tekemisellä halutaan järjestää, ohjeistaa tai opastaa toimintaa työelämässä. Joten perehdyttämisopas voi olla toiminnallinen opinnäytetyö. Oleellista toiminnallisessa opinnäytetyössä on käytännön toteutus ja tutkimusviestinnän keinon siitä raportointi. Toiminnallisessa opinnäytetyössä kerätyn tiedon laatua voidaan turvata käyttämällä valmiita tutkimuskäytäntöjä perustasolla. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9.)

#### 4.2 Laadullinen tutkimus

Laadullisessa tutkimusmenetelmässä aineistoa voidaan kerätä lomake- tai teemahaastattelulla, joko yksilöille tai ryhmille. Tutkimusaineisto on mahdollista kerätä puhelimitse, postitse tai paikan päällä. Lomake- tai teemahaastattelun kysymykset ovat avoimia, jotka liittyvät asiaan tai teemaan (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57-64.)

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan laadullinen tutkimus perustuu kahdenlaiseen kysymykseen: Onko tutkimus empiirinen analyysi vai teoreettinen analyysi? He vastaavat kysymykseen ainakin näin, että laadullisessa tutkimuksessa teorian merkitys on ilmeinen eli tutkimukseen tarvitaan välttämättä teoriaa. Teoria, jota on käytetty tutkimukseen, liittyy laadukkuuteen tai laatuun, mutta ei liity empiirisen tai teoreettisen tutkimuksen vastakkainasetteluun. Samaa ilmiötä voidaan kuitenkin tarkastella molempien näkökulmasta, mutta eroavaisuus tulee ilmiön tarkastelun näkökulmasta. Ero voidaan jakaa argumentaation ja havaintoaineiston eroksi. Näin ollen voidaan puhua kahdesta erilaisesta analyysimuodosta. Teoreettinen analysointi perustuu siihen mitä ja milloin, joku on sanonut. Kun taas empiirisessä analyysissä ei yksilöitä ollenkaan tunnisteta. Eettisestä näkökulmasta, kun empiiristä analysointia tehdään, on tärkeitä huolehtia tutkijana siitä, ettei ketään tunnisteta. Laadullinen tutkimus on tutkimustyyppiltään empiiristä, ja siinä on kyse empiirisen analyysin tavasta argumentoida ja tarkastella havaintoaineistoa. Laadullista tutkimusta tehdessä on hyvä miettiä, tarvitseeko haastateltavien kysymysten vastauksia laittaa suoraan raportointiin vai onko parempi analysointi vaiheessa laittaa asiat yleisempään muotoon, jotta raportointi pysyy hyvänä. Yleisimmät aineistonhankintamenetelmät laadullisessa tutkimuksessa ovat havainnointi, haastattelu, kerätty tieto erilaisista dokumenteista ja kysely. Näitä menetelmiä voidaan käyttää erikseen tai yhdistellen tutkimusresurssien ja tutkittavan ongelman mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 1.)

Laadullista tutkimusta käytettiin opinnäytetyössä lomake- ja teemahaastattelun tavoin. Valitut teemat otettiin perehdyttyä yleisesti aiheeseen sekä yhteyshenkilön kanssa käydyistä aikaisemmista keskusteluista. Käytiin yhdessä läpi yhteyshenkilön kanssa valittujen teemojen pohjalta sisältö ja tehtiin tarkentavia kysymyksiä, jotta saatiin tieto perehdytyskansion sisällöstä. Näin ollen pystyttiin kokoamaan perehdytyskansio. Palautteen kerääminen tapahtui

lomakekyselyllä ja vastauksia pyydettiin kaikilta lastenkodin työntekijöiltä, koska he tietävät parhaiten oman yksikkönsä asiat. Laadullisen lomakekyselyn avulla saimme kehitysideoita perehdytyskansion sisältöön ja rakenteeseen. Lomakekysely valittiin palaute muodoksi, koska kysymykset kohdistettiin suoraan perehdytyskansion sisältöön ja tehtiin merkityksellisiä kysymyksiä, jotta perehdytyskansioista saa kaiken irti.

#### 4.3 Teemahaastattelu

Teemahaastattelulla tarkoitetaan haastattelua, jossa valitaan teemat ja niiden perusteella edetään haastattelussa. Haastattelussa voidaan etenemisen perusteella tehdä tarkentavia kysymyksiä. Alussa ei esitetä tarkkoja kysymyksiä, vaan haastattelussa edetään enemmän vapaan keskustelun muodossa. Haastattelussa pysytään annettujen teemojen sisällä, mutta keskustelu saa edetä omalla painollaan. Teemat tulee olla ennalta määritettyjä ja niihin tarvittaessa apukysymyksiä, mutta tarkoituksena haastattelussa on pitää keskustelunomainen tyyli. Teemat tulisi valita perehdyttyään aiheeseen, jotta osaa valita oikeat teemat. Haastateltavat tulee olla henkilöitä, jotka tietävät teemoihin liittyvistä asioista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.)

Valitut teemat otettiin perehdyttyä yleisesti aiheeseen sekä yhteyshenkilön kanssa käydyistä aikaisemmista keskusteluista. Teoriasta saatiin teemat, jotka kattoivat opinnäytetyön keskeisimmän sisällön eli lasten hoidon, perehdytyksen ja yhteyshenkilön toiveet. Yksikön omilta nettisivuilta saatiin myös osviittaa valittuihin teemoihin. Teemat valittiin sen mukaan, että ne kattavat mahdollisimman hyvin koko ilmiön. Teema tarkoittaa aihealuetta, mistä keskustellaan. Jollakin tavalla ilmiö liittyy ympäristöönsä, ja se koostuu elementeistä/tekijöistä ja näiden välisistä prosesseista/riippuvuussuhteista. Alussa ei mennä yksityiskohtiin, jotta mikään asia ei jää pois, jolla on merkitystä. Yleisestä yksityiseen etenee teemahaastattelun tekniikka. (Kananen 2012, 102-104.)

Yhteyshenkilön kanssa sovittiin, että haastattelu toteutetaan Zoom-sovelluksessa. Hänen kanssaan sovittiin ajankohta ja aika, milloin haastattelu toteutetaan. Teemahaastattelu kohdistui vain yhteyshenkilöön, koska hänen kanssaan oli sovittu perehdytyskansion sisällöstä. Hän puolestaan oli työryhmän kanssa käynyt läpi aiheita, joita perehdytyskansion sisältöön tulisi sekä yksikön johtajan kanssa. Myöhemmässä vaiheessa otettiin koko työryhmän mielipiteet vastaan lomakehaastattelulla ja tehtiin muutoksia perehdytyskansioon vastausten perusteella. Haastatteluun valmistauduttiin käymällä läpi teemat, jotka haastatteluun valittiin. Teemat olivat lasten hoito, perehdytyskansion sisältö ja yhteyshenkilön toiveet perehdytyskansioon. Teemat valittiin sen mukaan, mitä ajateltiin olevan merkityksellisiä asioita liittyen perehdytyskansioon sekä asiat, joihin oli perehdytty etukäteen. Haastattelussa käytiin läpi yhdessä yhteyshenkilön kanssa työn teemat ja aikataulu. Haastattelu tallennettiin

ja analysoitiin läpi sisällönanalyysillä. Analysoinnin perusteella tehtiin muutoksia opinnäytetyöhön ja perehdytyskansioon.

#### 4.4 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on yksi perusanalyysinmenetelmistä, jota laadullisen tutkimuksen perinteissä voidaan käyttää. Sisällönanalyysi voi olla väljä teoreettinen kehys tai yksittäinen metodi. Erilaisiin analyysikokonaisuuksiin voidaan liittää väljä teoreettinen kehys ja näin ollen voidaan tehdä monenlaisia tutkimuksia sen avulla. Sisällönanalyysi voidaan jakaa kahteen eri ryhmään. Analyysi toisessa ryhmässä tarkoittaa, että se perustuu epistemologiseen. Sitten taas toiseen ryhmään kuuluu analyysimuodot, joita ei ohjaa epistemologia tai teoria, mutta lähtökohtia epistemologista ja teoreettisista voidaan suhteellisen vapaasti toteuttaa. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluu sisällönanalyysi. Analyysin kuvauksen runko laadullisessa tutkimuksessa, jonka tutkija Timo Laine (Jyväskylän yliopiston filosofian laitos) on kuvannut: Tee vahva päätös mikä aineistossa kiinnostaa, käy läpi aineisto, erota ja merkitse asiat, jotka pitävät yllä mielenkiintosi, tutkimuksesta jätetään kaikki muu pois, kerää merkityt asiat yhteen ja erilleen muusta aineistosta, tyypittele, luokittele tai teemoita aineisto ja yhteenveto kirjoitetaan. Analyysi tehdään juuri siihen asiaan mistä ollaan kiinnostuneita ja tämä asia näkyy tutkimusongelmasta tai tutkimustehtävästä sekä tutkimuksen tarkoituksesta. Kun oli kyseessä teemahaastattelu ja valittuna tietyt teemat. Tarkasteltiin teemoja, siten mitä teemoista sanottiin. Se mitä yhdestä teemasta sanottiin, niin sen lukumäärällä ei ole väliä laadulliseen tutkimukseen. Kyse on enemmän aihepiirien luokittelusta ja pilkkomisesta. Aiheita eli teemoja aletaan etsimään alustavan ryhmittelyn jälkeen. Kuvaavia näkemyksiä teemasta on ideana etsiä aineistosta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.)

Teemahaastattelu tallennettiin tietokoneelle ja analyysi aloitettiin kirjoittamalla haastattelu puhtaaksi. Haastattelussa edettiin yksi teema kerrallaan ja teemojen alle saatiin koottua perehdytyskansion sisältöä. Puhtaaksi kirjoittamisella ja lukemisella saatiin poimittua yhteyshenkilön kertomat asiat tietyn teeman alle. Aineisto luettiin muutaman kerran läpi, jotta saatiin teemojen alle oikeat asiat. Luokittelua käytettiin aineiston analyysiä tehdessä, kun päättelimme asioita ja päättelyn avulla saatiin laitettua teemojen alaluokat oikeisiin teemoihin puhtaaksi kirjoittamisen ohella. Näin saatiin tarkasteltua kuinka tärkeitä kaikki teemat ovat ja pystyttiin yhdistellä teemoja toisiinsa. Teemat onnistuttiin valitsemaan hyvin pohjaperehdytyksen myötä ja teemat olivat yhtä arvokkaita opinnäytetyössä.

Teemahaastattelun perusteella saatiin valittuihin teemoihin vastauksia ja niiden perusteella pystyttiin kerätä lisää sisältöä perehdytyskansioon. Ensimmäisenä teemana oli lasten hoito, tästä teemasta saatiin kansioon lisää sisältöä, kuten lasten eri hoitomenetelmät, rajoitustoimenpiteet ja lääkehoitosuunnitelma. Lasten eri hoitomenetelmiä mitä haastattelusta nousi esille, oli kiintymyssuhdeteoria, traumahoito, toiminnallinen kuntoutus, kognitiivinen terapia sekä kognitiivinen terapia käytännön työssä lastenkodissa sekä tähän liittyen häiriökäyttäytyminen. Haastattelusta nousi esille lasten lääkehoito ja miten se



toteutuu lastenkodissa. Lääkehoito toteutuu erillisen lääkehoitosuunnitelman mukaan. Lasten hoitoon lastenkodissa kuuluu myös rajoitustoimenpiteet sekä esille nousi myös rajoituspäätöstä koskeva päätöksenteko. Lasten asioista keskustellessa nousi esille Villa Kukkumäen säännöt ja nuorten raha-asiat. Nämä kaikki asiat, jotka nousivat esille, kirjoitettiin ja avattiin perehdytyskansioon.

Toinen teema oli perehdytyskansion sisältö, tässä käytiin läpi, minkälaisen perehdytyskansion he haluaisivat ja toiveena oli visuaalisesti selkeä sekä helppolukuinen. Tätä oli helppo lähteä toteuttamaan, kun perehdytyksen kannalta tärkeätä on, että asiat ymmärretään hyvin ja saadaan helposti tieto, kun kansiota luetaan. Kolmas teema oli yhteyshenkilön toiveet perehdytyskansioon. Yhteyshenkilön toiveena oli, että katsotaan erilaisia perehdytyskansioita ja sitä kautta saada ideoita, joita heidän perehdytyskansiossaan voisi toteuttaa. Hyvän perehdytyskansion toteutumisen vuoksi toivottiin, että ollaan hyvin yhteistyössä. Teemahaastattelussa läpikäytyt asiat otettiin perehdytyskansioon, koska asiat olivat tärkeitä saada perehdytyskansioon ja yhteyshenkilön antamat mielipiteet olivat tärkeitä. Lisäksi teemahaastattelusta saatiin tieto, että heillä on käytössä omavalvontasuunnitelma ja omavalvontasuunnitelman pohjalta nostettiin esille tärkeät yhteystiedot ja puhelinnumerot, Villa Kukkumäen henkilökunta ja arvot. Myöhemmin saatiin vielä perehdytyskansioon perehdytyksen tarkistuslista sekä perehdytys keittiö ja ruokahuoltoon.

#### 4.5 Perehdytyskansion laatiminen

Perehdytyskansiota lähdettiin tuottamaan innostuneella ja kiinnostuneella otteella. Perehdytyskansion luomisen prosessi alkoi keskeisillä ja laajoilla kysymyksillä, minkälainen on kattava ja hyvä perehdytyskansio? Teoriatietoa etsittiin yleisellä tasolla perehdyttämisestä, jonka avulla saatiin kiinni kyseisestä ajatuksesta. Lisäksi katsottiin lastenkodin omia nettisivuja ja perehdyttiin yksikön käytänteisiin. Etsittiin tietoa hoitomuodoista ja lainsäädännöstä, jolloin saatiin parempi käsitys alan käytänteistä.

Teemahaastattelu toimi perehdytyskansion kokoamisen alkupisteenä. Teemahaastattelun tiedon perusteella päästiin rakentamaan perehdytyskansiota. Toivottu sisältö perehdytyskansioon tuli yksiköltä. Teemahaastattelun jälkeen saatiin materiaalia ja kansiota alettiin kokoamaan. Seuraavaksi perehdytyskansion työstäminen alkoi. Perehdytyskansioista saatiin tehdä alussa meitä visuaalisesti miellyttävä. Kokoamisvaiheessa käytiin sähköpostiviestien kautta keskustelua yksikön kanssa, toivotusta materiaalista ja erilaisista muutoksista, joita he toivoivat. Lomakekyselyn avulla saatiin yksikön työntekijöiden palautteet. Palautteiden avulla saatiin arvokasta tietoa siitä, miten muokattaisiin tuotosta niin, että se olisi hyödyllinen ja monipuolinen kyseiselle yksikölle. Perehdytyskansioon tehtiin muutoksia saatujen palautteiden perusteella.

Valmis tuotos esitettiin yksikön työryhmäpäivässä. Työntekijöille kerrottiin sisällöstä, muutoksista, joita tehtiin lomakekyselyn jälkeen ja työryhmän kanssa käytiin vapaata keskustelua. Päivä onnistui moitteettomasti molempien osapuolien kannalta. Perehdytyskansion valmistuttua tuotos luovutettiin yksikköön.

## 5 Arviointi

### 5.1 Lomakekysely

Kyselylomakkeen tulee olla visuaalisesti selkeä ja kohtuullisen pitkä. Ensivaikutelma vastaajalle on tärkeä, ylipitkä kysely voi karkottaa vastaamishalun. Posti- ja internetkyselyissä vastausajan ei tulisi ylittää 15-20 minuuttia. Kysymykset olisi hyvä erottaa toisistaan selkeästi, tähän voi käyttää viivoja tai laatikoimalla kysymykset. Palstoittaminen saa kyselyn vaikuttamaan lyhyemmältä. (Tietoarkisto 2021.)

Kysymysasettelun on hyvä olla helppotajuinen ja yksinkertainen. Kieliasun selkeys helpottaa kyselyyn vastaamista. Hyvä kysymys on myös aina sopivan pitkä ja looginen järjestys kysymysten asettelussa on myös huomioitava. (KvantimOTV 2010.) Kysymysten asettelussa kohtuullinen tarkkuus on olennaista. Tärkeää on, että vastaajat ymmärtävät kysymykset samalla tavalla ja vastaavat yhteismitallisin arviointiperustein. (Tietoarkisto 2021.)

Laatiessa kyselylomaketta on hyvä huomioida, ettei vastaajan tarvitse huolehtia tietojen väärinkäyttömahdollisuuksista. Vastaajan anonymiteetin säilyminen tulee jatkuvasti ottaa huomioon. Teitittely voi luoda vastaajalle luottamusta. Kuitenkin sinutteleva kieli on yleistymässä ja aikuisväestön kyselyissä, kyselyn laatijan tulee olla linjassaan johdonmukainen kumpaa tyyliä hän käyttää. (Tietoarkisto 2021.)

Julkisivu kyselytutkimukselle oli saatekirje. Saatekirjeen tarkoituksena oli kertoa kyselyn vastaajille tutkimuksen perustiedot eli kuka tukimusta tekee, miten vastaajat ovat valittu, mistä tutkimuksessa on kysymys ja mihin tullaan käyttämään tutkimustuloksia. Saatekirjeellä on iso vaikutus siihen, lähteekö vastaaja vastaamaan kyselyyn vai jättääkö kokonaan vastaamatta. Vaikka lomake olisi hyvä, voi saatekirjeen puutteellisuus vaikuttaa siihen, ettei vastaaja aio vastata kyselyyn. Vastaajat saadaan usein vastaamaan kyselyihin, kun heillä on valmiiksi kiinnostusta aiheeseen, mutta hyvällä saatekirjeellä voidaan herättää vastaajan kiinnostus vastata sekä antaa luotettava kuva vastausten vaikuttavuudesta. (Vehkalahti 2014, luku 2.)

Lastenkodin työntekijöille tehtiin kysely valmiista perehdytyskansion sisällöstä. Haastattelu suoritettiin kyselylomakkeilla, jossa työntekijät saivat kysymyksiä sekä vapaata tilaa kirjoittaa omia mielipiteitään. Kehittämistyössä oli tärkeintä saada itse työntekijöiltä palautetta, jotta saatiin selkeä kuva siitä mitä he tarvitsevat ja haluavat perehdytyskansion sisällön olevan. Työntekijät tietävät parhaiten oman yksikkönsä asiat ja ne asiat mitkä olisivat

tärkeätä löytyä perehdytyskansioista. Perehdytyskansio oli työntekijöiden nähtävillä ennen lomakekyselyä. Kyselylomake lähetettiin lastenkodin henkilökunnalle sähköpostiin. Työntekijöillä oli aikaa noin viikko täyttää lomake, ja he palauttivat lomakkeet takaisin yhteisessä sähköpostissa, jossa oli koottu palautteet sekä oli annettu yhteisesti lisäpalautetta perustuen kyselylomakkeisiin. Tämän jälkeen käytiin läpi kyselylomakkeet ja teimme tarvittavat muutokset perehdytyskansioon niiden perusteella.

Laadullisessa lomakekyselyssä kysyttiin yhteensä seitsemän avointa kysymystä, josta viimeinen kysymys oli vapaa muotoinen palaute. Lomakekyselyssä käsiteltiin, minkälainen on mielestäsi hyvä perehdytyskansio, olemmeko huomioineet teidän yksikkönne tärkeimmät asiat, miten jatkossa hyödynnätte perehdytyskansiota tulevissa perehdytyksissä, muuttaisitko sisällystä jotenkin, miten, minkälainen on visuaalinen ilme, muuttaisitko, puuttuuko mielestäsi jokin oleellinen tieto perehdytyskansioista, mikä sekä oli tilaa vapaalle palautteelle. Kysymykset valittiin sen mukaan, mitkä tukivat eniten perehdytyskansioon tekemistä. (Liite 3 lomakekysely)

Lomakekyselyyn oli tarkoituksena laittaa kysymyksiä, joihin tulee vastata lausein. Kyllä tai ei kysymyksiä oli kyselylomakkeessa, mutta tällöin laadittiin kysymykseen jatkokysymys, jolloin kysymyksestä tuli tarpeeksi kattava sekä saatiin riittävästi tietoa perehdytyskansioon toimivuudesta ja käytännöllisyydestä heille. Lomakekyselyn tavoitteena oli saada vastaukset kysymyksiin annettujen vaihtoehtojen sisältä sekä järjestyksessä.

Tutkimusaineistoa lähdetään tarkastelemaan tiedonkeruun jälkeen. Kaiken työskentelyn keskipiste koostuu perustamisvaiheesta ja tämä on suositeltavaa tehdä hyvin. Myös aineisto täytyy kerätä ensin ja se on oma työvaiheensa. Kyselylomakkeen pohjalta kerätään aineisto, kun on kyse kyselytutkimuksesta. Verkkolomakkeella saadaan kyselytiedot suoraan tietokoneelle tallennettua ja virhemarginaali jää pienemmäksi. Lomake on hyvä laatia tekstitiedostossa, koska näin ollen suurin osa eri tietokoneista pystyy tiedostoa lukemaan ja näin ollen tiedosto pysyy samanlaisena, kuin omalla tietokoneella. Kun aineisto on kerätty alkaa vaihe, jolloin tutustutaan aineistoon perinpohjaisesti ja aletaan analysoida tiedostoa. (Vehkalahti 2014, luku 2.)

Aluksi on tärkeätä aloittaa yksinkertaisesti katselemalla ja selailemalla aineistoa. On hyvä olla tarkka siitä, että jokainen lomake tulee katsottua läpi. Havainnointimatriisi on yleisin tapa tarkastella kyselytutkimusaineistoa. Osallistuneiden henkilöiden vastaukset ovat havainnoinnin kohteena ja yleensä yksi havainto kerrallaan vastaajaa kohti. Muuttajat ovat havaintomatriisin pystyriivejä. Yksi tai useampi muuttuja vastaa jokaista kyselylomakkeen osiota. Aineiston havainnointi on hyvä tehdä muuttujien ja havaintojen suunnassa. Selailtua aineistoa nähdään laajat puuttuvat tiedot, muut outoudet ja arvot, jotka vaikuttavat

järjettömiltä ja näitä voi löytyä monista eri aineistoista, riippumatta tietojen tallennustavasta. (Vehkalahti 2014, luku 3.)

Toimintatapoja, joita suositellaan analyysivaiheessa ovat: dokumentoidaan tarkka sisältö muuttujista, poimitaan olennaiset asiat tekstiin, jakaumatiedot kuvillaan tiiviisti ja liitteitä käytetään, aineistotyyppiin suhteutetaan valitut sanat ja tarkkuustason tulos, huomioidaan lukija, analyysi kuvaillaan ennen selitystä, epävarmuustekijät esitetään, vertaillaan aineosto- ja kontekstisidonnaisesti sekä merkitään aineistolähteet. (Kyselyaineiston dokumentointi ja raportointi 2010.)

Analysointi aloitettiin siten, että tarkasteltiin ensin kokonaiskuvaa ja montako työntekijää oli vastannut kyselyyn. Katsottiin, onko kaikkiin kysymyksiin vastattu ja kuinka kattavasti he olivat vastanneet sekä mitkä vastaukset olivat merkityksellisiä perehdytyskansioon tuleviin muutoksiin. Kyselylomakkeeseen vastanneiden prosenttiosuus katsottiin ja yksittäisten kysymysten vastauksien määrää tarkasteltiin. Analyysiin vaikutti se, ettei kaikki työntekijät olleet vastanneet kyselyyn. Analysointia tehdessä kaikkien mielipiteet otettiin huomioon ja katsottiin vastauksien yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia. Analysointia tehdessä mietittiin, kuinka luotettavaa tietoa saatiin jokaisesta kysymyksestä, koska kysymyksiin oli vastattu lyhyesti. Analyysissä otettiin asia huomioon ja pyrittiin tarkastelemaan vastaukset tarkasti, jotta saatiin tarvittavat asiat poimittua perehdytyskansion muutoksiin. Analyysiä tehdessä otettiin huomioon kooste palaute, joka oli koottu työntekijöiden yksittäisiä palautteista. Koosteesta kävi hyvin ilmi, että työntekijät ovat vastanneet kyselyyn samanaikaisesti eikä rauhallisesti itsenäisesti. Näin ollen palautteiden analyysiä tehdessä asia otettiin huomioon tuloksessa.

Analysointia tehdessä ei liian syvällisesti takerruttu yhteen vastaukseen vaan tarkasteltiin kokonaiskuvaa, jotta saatiin kerättyä tärkeitä tiedot kyselylomakkeesta ja ne asiat, jotka ovat merkityksellisiä perehdytyskansion kannalta. Havainnointia tehdessä keskityttiin kokonaisuuteen ja pienempiin yksityiskohtiin, johon kyselyyn vastaajat olivat vastanneet. Kysely oli kohdistettu Villa Kukkumäen henkilökuntaan, joten näin ollen saatiin luotettavaa tietoa kysymyksiin, koska he tuntevat oman yksikkönsä parhaiten ja osaavat sanoa tärkeitä asiat, jota perehdytyskansiossa tulee olla. Kyselyn kohdistaminen henkilökunnalle on tärkeitä sen takia, koska perehdytyskansio tulee olemaan heille apuvälineenä tulevissa perehdytyksissä.

## 5.2 Työntekijöiden palautteet

Kyselyyn vastasi yhteensä viisi työntekijää. Villa Kukkumäessä on kymmenen työntekijää, joten palautetta saatiin 50 % työntekijöistä. Lisäksi he olivat käyneet yhdessä perehdytyskansiota läpi yhteisessä työryhmässään, jonka perusteella he antoivat yleistä palautetta. Tämän jälkeen yksikön johtaja lähetti henkilökunnan palautelomakkeet ja koosteen henkilökunnan palautteista. Yksikön johtajan ja yhteyshenkilön kanssa käytiin vielä läpi sähköpostin välityksellä tärkeitä huomioita perehdytyskansion muokkaamista varten.

Kaikkien palautteiden antajien mielestä oli, että hyvä perehdytyskansio on selkeä. Lisäksi kaikissa palautteissa korostui myös tärkeäksi monipuolisuus ja informatiivisuus. Yhden vastanneiden mielestä perehdytyskansio on oleellinen osa työpaikkaa, perehdytyskansion tulee olla kattava, mutta ei kuitenkaan liian teoreettinen. Sisällön rakentuminen loogisesti oli myös tärkeäksi havaittu yhden palautteen perusteella. Toisessa kysymyksessä käsiteltiin, että oliko huomioitu yksikön tärkeimmät asiat. Kysymykseen vastauksia tuli yhteensä 3, palaute koostui hoitomenetelmien laajuudesta, perehdytyskansioon tuotetusta tekstistä ja positiivinen palaute yksikön aikataulujen ja työvuorojen selkeästä ulosannista.

Neljä palautteisiin vastanneista oli sitä mieltä, että he muuttaisivat perehdytyskansion sisältöä. Kolme vastanneista kiinnitti visuaalisessa ilmeessä huomiota fonttikokoon ja kirjoitusasuun. Saatiin kaksi vastausta kysymykseen, jossa käsiteltiin perehdytyskansion tiedollista sisältöä. Toinen vastaajista toivoi perehdytyskansioon meidän omaa pohdintaamme ja työskentelyämme ja toisessa vastauksessa hoitomalleihin syventymistä, sekä enemmän omin sanoin tuotettua tekstiä. Kyselyn vapaaseen palautteeseen vastasi kaksi, palautteiden perusteella toivottiin, että varsinainen opinnäytetyö teksti näkyisi perehdytyskansiossa. Yleisessä palautteessa toivottiin käsitteiden avaamista, punaisen langan löytämistä ja materiaalin yhtenäistämistä.

## 6 Pohdinta

Perehdytyskansion tekeminen ei ollut entuudestaan tuttua meille. Monien harjoitteluiden ja uusien työpaikkojen myötä perehdytyskansiot ovat itsessään tuttuja ja on päästy lukemaan hyvin erilaisia perehdytyskansioita. Lukuisista luetuista perehdytyskansioista saatiin hieman osviittaa siitä, millainen on hyvä perehdytyskansio. Usein on tullut huomattua, että perehdytyskansioissa on vanhentunutta tietoa, joten tämän takia haluttiin tehdä konkreettinen kansio ja sähköinen versio, jotta siihen voi tehdä helpommin muutoksia sekä uusi työntekijä saisi aina luotettavan ja ajankohtaista tietoa. Lisäksi luettiin eri lähteistä hyvästä perehdyttämisestä ja yhteistyökumppanin kanssa käydyistä keskusteluista saatiin ideoita projektiin ja paljon uutta oppia. Koettiin, että hyvä perehdyttäminen on avainasemassa uudessa työpaikassa. Projektia tehdessä tuli parempi ymmärrys perehdytyksestä ja siitä, että siihen kuuluu monta eri aluetta sekä se, että perehdytys alkaa jo jopa ennen ensimmäistä työpäivää. Keskusteltiin yhdessä omista näkökulmista ja siitä, miten lähdetään etenemään projektissa. Näin lähdettiin mielenkiinnolla toteuttamaan projektia.

Aikataulussa pysyttiin koko opinnäytetyön projektin ajan. Välillä oli tunne, että aika loppuisi kesken, mutta saatiin aina kaikki suoritettua sovittuihin päivämääriin mennessä. Syksyllä 2020 suunnitelmana oli, että perehdytyskansio tulee valmiiksi 2021 kevään aikana. Tavoitteena oli

tuottaa konkreettinen perehdytyskansio, joka saatiin tehtyä. Perehdytyskansioista oli tarkoitus tehdä konkreettinen kansio ja myös sähköinen versio, jotta heillä on hyvät mahdollisuudet tulevaisuudessa lisätä sisältöä perehdytyskansioon. Ajansaatossa tulee näkyviin, miten yksikkö on ottanut sen mukaan käytäntöön ja miten se on yksikössä auttanut perehdytyksessä.

Keskenään toimittiin tiiviissä yhteistyössä sekä yhteistyökumppanin ja ohjaavan opettajan kanssa. Yhteistyön merkitys korostuikin läpi projektin ajan, sillä hyvä yhteistyö auttoi eteenpäin projektissa ja saatiin erilaisia näkökulmia, joita hyödynnettiin työssä. Kuitenkin yhteistyö olisi voinut olla tiiviimpää yhteishenkilön ja yksikön johtajan kanssa, koska parempi kommunikaatio heidän kanssaan, olisi estänyt väärinkäsitysten syntymistä projektin aikana. Kuitenkin nämä väärinkäsitykset saatiin ratkottua ja molempiin osapuoliin oltiin yhteydessä siitä eteenpäin. Opinnäytetyöhön olisi tuonut vielä syvyyttä se, kun olisi käyty lastenkodissa paikan päällä katsomassa miten uusi työntekijä otettaisiin vastaan ja miten perehdytys lähtee käyntiin. Tämä olisi voitu toteuttaa niin, että vakituinen työntekijä olisi yhdeksi päiväksi ottanut meidät huomaansa ja perehdyttänyt meitä. Tästä olisi voitu saada lisää ideoita perehdytyskansioon ja huomata, jos jotakin oleellista puuttuu. Asiaa ei ehditty toteuttaa kiireellisen loppuaikataulun takia sekä korona pandemia vaikutti myös asian toteutumiseen.

Lomakekyselyn kautta saatiin kehitysideoita perehdytyskansioon. Palautteiden perusteella tehtiin korjauksia ja hienosäätelyä, jotta tuotoksesta tulisi mahdollisimman käytännöllinen ja kyseisen yksikön näköinen. Parannusten myötä toivottiin, että perehdytyskansioista tulee olemaan heille hyötyä tulevaisuudessa. Meidän ja yksikön välinen hyvä visuaalinen ilme erosivat toisistaan ja tästä saatiin palautetta, mutta palautteen perusteella tehtiin tarvittavat muokkaukset perehdytyskansioon heidän näkemyksensä mukaan, mutta kuitenkin siten, että siitä tulisi selkä ja olisi miellyttävä lukea. Lomakekyselyn palaute oli jonkin verran negatiivista ja tämä oli hämmentävää. Yhteishenkilölle laitettiin, perehdytyskansio tasaisin väliajoin tarkastettavaksi ja häneltä tuli hyvää palautetta, joten palautteet yllättivät. Tästä opittiin, että olisi ollut hyvä lähettää perehdytyskansio myös yksikön johtajalle joka kerta.

Lomakekyselyssä oli toiveena saada jokaisen työntekijän mielipide, jotta kaikkien näkemys heille hyvästä perehdytyskansioista olisi tullut esille, koska useampi palaute tuo lisää luotettavuutta opinnäytetyölle. Vastauksia saatiin viisi kappaletta ja työntekijöitä on kymmenen. Toiveena oli myös, että työntekijät olisivat käyttäneet enemmän aikaa lomakekyselyiden täyttämiseen. Vastaukset vaikuttivat nopeasti tehdyiltä ja olivat lyhyitä sekä perustelut puuttuivat, joistakin palautuksista sekä kaikkiin kohtiin ei ollut vastattu. Heidän olisi ollut hyvä pohtia kysymyksiä tarkemmin ja ajatuksella. Tästä voidaan tulla siihen johtopäätökseen, että oliko lomakekysymykset vääränlaisia vai onko työntekijöillä tullut aikataulu vastaan. Työntekijöillä oli viikko aikaa vastata lomakekyselyyn. Jatkossa tällaiseen lomakekyselyyn annettaisiin enemmän aikaa, jotta jokaisella olisi mahdollisuus vastata. Yksikössä on kolmivuorotyö, joten tämä on voinut vaikuttaa paljon kyselyn vastanneiden määrään. Lomakekysely oli mukava toteuttaa ja tehdä saatekirje. Tästä oppi lisää minkälainen on hyvä lomakekysely ja saatekirje sekä tulevaisuudessa tietää miten toteuttaa

paremmin kysely. Tulevaisuudessa lomakekysely toteutettaisiin useamman kerran, jotta kaikilta saataisiin mielipide tuotoksesta.

Onnistuttiin hyvin perehdytyskansion teossa ja saatiin kasaan visuaalisesti silmää miellyttävä sekä selkeä tuotos. Selkeys oli tärkeässä roolissa, koska se vaikuttaa paljon siihen miten uutena työntekijänä jaksat lukea perehdytyskansion. Helppolukuisuus on myös yksi tärkeimmistä asioista perehdytyskansiossa, koska tällöin luetut asiat muistavat paremmin myöhemminkin. Henkilökohtaiset tavoitteet ja uuden oppiminen toteutui. Hyvän perehdytyskansion luomisessa oli apuna useat työpaikat ja harjoittelupaikat. Näiden avulla arvioitiin, minkälainen on hyvä perehdytyskansio.

Yhteistyö keskenään sujui hyvin koko opinnäytetyön prosessin ajan ja saatiin sovittua kaikki tehtävät asiat yhteisymmärryksessä, jota opinnäytetyöhön vaadittiin ja tarvittiin. Alusta asti oltiin yhteisymmärryksessä toteutus tavasta sekä minkälainen opinnäytetyö halutaan toteuttaa. Tunteet olivat välillä pinnassa, mutta välillä oli rauhallisempiakin hetkiä. Koettiin opinnäytetyön tekeminen stressaavaksi, mutta opinnäytetyön valmistuttua tuli hyvä ja onnistumisen tunne.

## 6.1 Kehittämisideat

Kehittämis ehdotuksena tulevaisuudessa voitaisiin tutkia perehdytyskansion merkitystä ja sen toimivuutta varsinaisen perehdytyksen rinnalla. Sen jälkeen, kun perehdytyskansio on otettu käyttöön yksikössä, niin voitaisiin tutkia sitä, että onko perehdytyskansioista hyötyä ja miten perehdytyksestä saataisiin vielä parempaa. Tähän voitaisiin ottaa esimerkiksi kaksi eri ryhmää, jossa toinen ryhmä saa ainoastaan suullista perehdytystä ja toinen ryhmä saisi suullisen ja kirjallisen perehdytyksen. Näin ollen pystyttäisiin tutkimaan perehdytyskansion vaikuttavuutta ja kuinka paljon hyötyä siitä on uudelle työntekijälle. Omista kokemuksista tietää, kun aloittaa uutena työntekijänä uudessa paikassa on usein jännittynyt ja hermostunut aloittaessa uudessa paikassa, niin näin ollen nämä tunteet voivat vaikuttaa muistiin sekä oppimiseen. Tämän takia on hyvä olla asioita myös kirjallisena, jotta taataan mahdollisimman hyvä perehdytys sekä tuetaan sitä mitä on suullisesti perehdytetty. Oppiminen tapahtuu usein monella eri tavalla ja näin ollen perehdytyksessä on hyvä myös ottaa erilaiset tavat käyttöön suullinen, kirjallinen, reflektiivisyys ja asioiden havainnollistaminen (Lainio 2008, 20).

## 6.2 Luotettavuus ja eettisyys

Keskeisiä hyviä tieteen lähtökohtia tutkimusetiikan näkökulmasta ovat, että tutkimustyössä noudatetaan toimintatapoja, joita ovat tarkkuus, yleinen huolellisuus, rehellisyys, tulosten esittäminen ja tallennus sekä kokonaisvaltainen arviointi. Arvostetaan tutkijoiden tekemää aikaisempaa työtä ja viitataan heidän tekemään työhön. Ollaan avoimia opinnäytetyötä julkaistaessa ja oli käytetty tutkimus-, arviointi- ja tiedonhankintamenetelmiä eettisesti sekä

kriteerien mukaisesti tieteellistä tutkimusta soveltaen. Ennen opinnäytetyön alkua oli sovittu yhdessä yhteyshenkilön, opettajan ja tekijöiden välillä vastuut, velvollisuudet, toteutus sekä yksityisyydensuoja työtä tehdessä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6-7.)

Opinnäytetyössä käytettiin luotettavia ja tuoreita lähteitä. Opinnäytetyössä pyrittiin löytämään ajallisesti kymmenen vuoden sisällä olevaa tietoa sekä tietoa on hankittu niin sähköisistä kuin kirjallisista lähteistä. Jokainen käytetty lähde on merkitty opinnäytetyöhön Laurean ohjeiden mukaisesti. Lähteitä tarkasteltiin kriittisesti ja erilaisista lähteistä tiedon saamiseksi. Tiedostettiin, että opinnäytetyö meni plagiointitunnistuksen läpi ja näin ollen todistetaan työn alkuperäisyys sekä tekijänoikeuslain ja hyvän tieteellisen käytännön lähdeviittauksissa ja lainauksissa. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2019, 7.)

Yksiselitteisiä ohjeita ei ole olemassa, kun arvioidaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Peruspohjana laadullisessa tutkimuksessa on, että tutkimuksen tekemiseen on riittävästi aikaa ja laadullista tutkimusta arvioidaan tilaajan johtopäätösten ja tulosten mukaan sekä tutkijana raportoidaan tekemiä asioita yksityiskohtaisesti. Näin ollen luotettavuus kasvaa, kun tilaaja näkee, että sisältö vastaa pyydettyä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 6.) Luotettavuutta ja eettisyyttä opinnäytetyölle toi, että kaikki tiedot perehdytyskansioon tuli yhteyshenkilöltä ja heidän työyhteisöstään. Kaikki koottu tieto oli heidän yksiköstään sekä etsityistä yleisistä tiedoista luotettavilta lähteiltä. Yhteistyö yksikön kanssa takasi sen, että saamme ajankohtaisen ja luotettavan tiedon perehdytyskansioon.

Erilaisten näkökulmien ottamiseen vaikuttaa erilaiset analyttiset tarkastelutavat. Mielenkiinto realistisessa tarkastelutavassa on mitä tukittavasta aineistosta kerrotaan ja mitä aineisto on. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2021.)

Kun aineisto on muutettu tutkittavaan muotoon, siirtyy tutkija analysoimaan valitsemansa menetelmän avulla aineistoa. Menetelmä voi olla kuuntelemista, lukemista, erittelyä, jäsentelyä, pohdinta ja huolellisesti katsomalla läpi aineisto. Näin analyysi ei ole siten pelkästään aineiston teknistä järjestämistä vaan se on etsivää ja kokeilevaa luentaa, jota ohjaa uteliaisuus siihen, mitä kaikkea aineisto sisältää ja millaisia tulkintoja siitä voi tehdä. Tutkijan tehtäväksi muodostuu löytää ja jäsentää siitä tutkimusongelman kannalta keskeiset asiat, koska aineisto ei koskaan itsessään nosta esiin mitään. Analyysiprosessi etenee pitkälti ajatteleamalla ja kirjoittamalla ja uudelleen kirjoittamalla. (Günther, Hasanen & Juhila 2021.)

Opinnäytetyön analyysiin laatuun on vaikuttanut, että meillä oli selkeä kohde mitä lähdettiin työstämään. Aiheen rajaus oli selkeä. Tuotettiin perehdytyskansio, pilkottiin perehdytyskansion sisältö pieniin osiin ja lähdettiin tuottamaan pienistä osista kokonaista kansiota. Lomakekyselyiden analysointiin toi myös luotettavuutta sillä, että palautteet käytiin läpi yhdessä ja näin ollen saatiin paljon tärkeitä asioita sieltä poimittua sekä pystyttiin tekemään muutoksia perehdytyskansioon kahden henkilön näkökulman kautta. Analysointiin käytettiin myös lähdeä, jonka avulla osattiin tarkastella lomakekyselyitä ja osattiin



analysoida oikein. Opinnäytetyötä tehtiin kahden opiskelijan voimin, joten ajatuksia pystyttiin vaihtamaan ja jakamaan keskenään sekä saatiin kaksi eri mielipidettä asioihin. Näin pystyttiin välttämään sokeutumista omille ajatuksille ja mielipiteille, kun pystyttiin jakamaan ajatuksia.

Lukija pystyy seuraamaan analyysia ja arvioimaan, että analyysi on perusteltua, uskottavaa ja mahdollisimman luotettavaa, kun analyysin parissa työskentelevä kuvaa, miten hän on analyysiaan tehnyt, perustelee tekemänsä valinnat ja selittää, miksi on mitään tehnyt (Günther, Hasanen & Juhila 2021). Teemahaastattelun ja lomakekyselyn ansiosta pystyttiin tuottamaan perehdytyskansio, josta jatkossa on hyötyä yksikölle monin eri tavoin. Teemahaastattelun ja tieteellisen tiedon myötä saatiin arvokasta tietoa perehdytyskansioon. Lukijalle on kuvattu, miten analysointi tehtiin, miksi on analysoitu näin ja mitä asioita nostettiin esille sekä kerrottu kaikki valinnat, joita otettu perehdytyskansioon.

Objektiiviset tiedot ja kysymykset totuudesta tulevat esille, kun puhutaan luotettavuudesta laadullisessa tutkimuksessa sekä totuuden luonteen näkemyksistä vaikuttavat siihen, miten suhtaudutaan kysymyksiin luotettavasta tutkimuksesta. Luotettavuutta tutkimusmenetelmissä käydään läpi reliabiliteetin mukaan eli tutkimus tulee tulosten toistettavuus käsittein tai validiteetin eli se mitä on luvattu tutkia, toteutuu tutkimuksessa. Näitä käsitteitä kuitenkin kritisoidaan, kun ovat määrällisen tutkimuksen syntyperää ja ovat tarpeeltaan parempia määrällisessä tutkimuksessa. Näitä käsitteitä kehoitetaan välttämään tai korvaamaan oppaissa laadullisesta tutkimuksesta, kun arvioidaan luotettavuutta laadullisessa tutkimuksessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 6.)

Tutkimuslupaa ei tarvittu virallisesti, koska opinnäytetyön aihe ei kohdistunut suoraan yksittäisiin henkilöihin, kuten aikuisiin tai lapsiin. Työssä ei kohdistettu kehenkään henkilöön henkistä tai fyysistä ärsykettä, eikä työ aiheuttanut henkilölle minkäänlaista haittaa. Työssä ei horjutettu henkilön turvallisuuden tunnetta mitenkään. (Avoin TKI-toiminta Laureassa: Hyvä tieteellinen käytäntö ja tutkimusetiikka 2021.)

Yksikön johtajalta varmistettiin, että yksikkö saa olla opinnäytetyössä tunnistettavissa. Lasten ja nuorten tai henkilökunnan tietoja ei ole opinnäytetyössä mainittuna, joten heidän henkilöllisyytensä pysyy salassa ja ketään henkilöitä ei ole tunnistettavissa tuotetussa tekstissä. Yksityisyydensuoja varmistettiin vielä kertaalleen myöhemmässä vaiheessa, jotta he ovat vielä samaa mieltä ja heidän mielestään lastenkodin nimi ja asiat saavat olla näkyvillä.

## Lähteet

## Painetut

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä - Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kangas, P. & Hämäläinen, J. 2010. Perehdyttämisen suunnittelu ja toteutus. 3. painos. Työturvallisuuskeskus.

Saastamoinen, K. 2010. Lapsen asema sijaishuollossa - Käsikirja arjen toimintaan. 2. painos. Helsinki: Edita.

Sinkkonen, J. 2012. Lapsen puolesta. Helsinki: WSOY.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

## Sähköiset

Ahokas, L. & Mäkeläinen, J. 2013. Käsitteet ja perehdyttämisen vaiheet. Viitattu 13.10.2020. [https://ttk.fi/oppaat\\_ja\\_ohjeet/digijulkaisut/perehdyttaminen\\_ja\\_tyonopastus\\_-\\_ennakoivaa\\_tyosuojelua](https://ttk.fi/oppaat_ja_ohjeet/digijulkaisut/perehdyttaminen_ja_tyonopastus_-_ennakoivaa_tyosuojelua)

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. 2019. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Viitattu 3.5.2021. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDE%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

Aronen, E. 2016. Lasten häiriökäyttäytyminen. Duodecim. Viitattu 14.10.2020. <https://www.duodecimlehti.fi/duo13145>

Avoin TKI-toiminta Laureassa: Hyvä tieteellinen käytäntö ja tutkimusetiikka. 2021. Laurea LibGuides. Viitattu 3.2.2021. <https://libguides.laurea.fi/c.php?g=673949&p=4793913>

Forsell, M., Kuoppala, T. & Säkkinen, S. 2020. Lastensuojeluilmoitusten määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Thl. Viitattu 17.11.2020. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140215/Tr28\\_20.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140215/Tr28_20.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. 2021. Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Tietoarkisto. Viitattu 6.5.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>

Haapasalo-Pesu, K-M. 2016. Lasten ja nuorten psyykenlääkehoito vaatii erityisosaamista. SIC! Lääketietoa fimeasta. Viitattu 4.11.2020. [https://sic.fimea.fi/arkisto/2016/2\\_2016/psykke-ja-laake/lasten-ja-nuorten-psykenlaakehoito-vaatii-erityisosaamista](https://sic.fimea.fi/arkisto/2016/2_2016/psykke-ja-laake/lasten-ja-nuorten-psykenlaakehoito-vaatii-erityisosaamista)

Huttunen, M. 2017. Psykelääkkeet lapsilla ja nuorilla. Duodecim. Viitattu 18.11.2020. [https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p\\_artikkeli=lam00092](https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lam00092)

- Korkalainen, P. 2020. Kiintymyssuhteen merkitys ja sen tukeminen. THL. Viitattu 10.3.2021. <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/vammaisen-henkilö-vanhempana/kiintymyssuhteen-merkitys-ja-sen-tukeminen>
- KvantiMOTV. 2010. Kyselylomakkeen laatiminen. Viitattu 24.3.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>
- Kyselyaineiston dokumentointi ja raportointi. 2010. KvantiMOTV. Viitattu 6.5.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/raportointi/raportointi.html>
- Lainio A. 2008. Pehdyttämisen käytäntöjä ja kasvatusta. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma Viitattu 13.10.2020. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/79539/gradu03221.pdf>
- Lastenkoti, nuorisokoti. 2020. THL. Viitattu 14.10.2020. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/lastensuojelulaitokset/lastenkoti-nuorisokoti>
- Lasten suojelu ja kriisityö. 2021. THL. Viitattu 2.3.2021. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/lastensuojelu-ja-kriisityo>
- Lastensuojelulaki 417/2007. Viitattu 17.11.2020. [Lastensuojelulaki 417/2007 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasainen/lainsaadanto/417/2007)
- Laukkanen E & Ruokoniemi P. 2021. Turvallinen lääkehoito. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 23.3.2021. [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162847/STM\\_2021\\_6.pdf?sequence=3&isAllowed=y](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162847/STM_2021_6.pdf?sequence=3&isAllowed=y)
- Lääkehoitosuunnitelma. 2020. Fimea. Viitattu 23.3.2021. [https://www.fimea.fi/documents/160140/10248328/Laakehoitosuunnitelman\\_mallipohja\\_lausuntokierrokselle\\_0620\\_final.pdf/342f9373-1c0a-80b2-88ef-bd408a7d0fba?t=1592374917155](https://www.fimea.fi/documents/160140/10248328/Laakehoitosuunnitelman_mallipohja_lausuntokierrokselle_0620_final.pdf/342f9373-1c0a-80b2-88ef-bd408a7d0fba?t=1592374917155)
- Mitä on lastensuojelu? 2020. THL. Viitattu 13.10.2020. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>
- Musiikkiterapia. 2020. Mielenterveystalo.fi. Viitattu 14.10.2020. [https://www.mielenterveystalo.fi/lapset/ammattilaisille/lasten\\_mielenterveyspalvelut/lastenpsykiatrian\\_kuntoutus/Pages/musiikkiterapia.aspx](https://www.mielenterveystalo.fi/lapset/ammattilaisille/lasten_mielenterveyspalvelut/lastenpsykiatrian_kuntoutus/Pages/musiikkiterapia.aspx)
- Norén, A. 2020. Taideterapia. Suomen taideterapiayhdistys. Viitattu 14.10.2020. <https://www.suomentaideterapiayhdistys.fi/>
- Psykoterapia. 2020. Mielenterveystalo.fi. Viitattu 13.10.2020. <https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/Tietopankki/Hoitomuotoja/Pages/Psykoterapia.aspx>
- Puura, K., Luoma, I., Toivanen, J. & Ebeling, H. 2020. Lasten psykoterapiat. Duodecim 2020;136, 2055-61. Viitattu 13.10.2020. <https://www.duodecimlehti-fi.nelli.laurea.fi/xmedia/duo/duo15794.pdf>
- Puustjärvi A & Repokari L. 2017. Lasten käytöshäiriöihin tulee puuttua ajoissa. Lääkärilehti 2017 vsk. 72 s. 1364-1369. Viitattu 14.10.2020. <https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/katsausartikkeli/lasten-kaytoshairioihin-tulee-puuttua-ajoissa/?public=0a34f8bb355a519541d62d6aa8f29986>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2021. Analyysi ja tulkinta. KvaliMOTV. Viitattu 6.5.2021. [https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7\\_3.html](https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3.html)

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Teemahaastattelu. KvaliMOTV. Viitattu 1.3.2021. [https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6\\_3\\_2.html](https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html)

Sijaishuoltopaikan valinta. 2020. THL. Viitattu 14.10.2020. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuoltopaikan-valinta>

Sinkkonen, J. 2004. Kiintymyssuhdeteoria &#8211; tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Duodecim 2004;120, 1866-73. Viitattu 10.3.2021. <https://www.duodecimlehti.fi/duo94437>

TAYS. 2020. Toiminnallinen kuntoutus. Viitattu 14.10.2020. [https://www.tays.fi/fi-FI/Toimipaikat/Tays\\_Pitkaniemi/Kehitysvammahuollon\\_yksikot/Toiminnallinen\\_kuntoutus](https://www.tays.fi/fi-FI/Toimipaikat/Tays_Pitkaniemi/Kehitysvammahuollon_yksikot/Toiminnallinen_kuntoutus)

Tehy. 2020. Perehdytys. Viitattu 13.10.2020. <https://www.tehy.fi/fi/apua/tyosuhteen-alkaminen/perehdytys>

Tietokirjasto. 2020. Kyselylomakkeen laatiminen. Viitattu 24.3.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>

Toiminnalliset menetelmät. 2020. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 14.10.2020. [https://www.lastenkuntoutus.net/perheille/menetelmat/toiminnalliset\\_menetelmat](https://www.lastenkuntoutus.net/perheille/menetelmat/toiminnalliset_menetelmat)

Toimintaterapia. 2020. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 14.10.2020. [https://www.lastenkuntoutus.net/perheille/terapia\\_ ja\\_tutkimuspalvelut/toimintaterapia](https://www.lastenkuntoutus.net/perheille/terapia_ ja_tutkimuspalvelut/toimintaterapia)

Tokola, M. & Airo, R. 2020. Kiintymyssuhdemallit. Duodecim. Viitattu 10.3.2021. [https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p\\_artikkeli=odk00026](https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=odk00026)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Helsinki: Tammi. Viitattu 29.4.2021. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789520400118/preview>

Turvallinen lääkehoito. 2018. Superliitto.fi. Viitattu 23.3.2021. <https://www.superliitto.fi/tyoelamassa/lahioitajan-tyo/turvallinen-laakehoito/>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 3.5.2021. [https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK\\_ohje\\_2012.pdf](https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf)

Työntekijän perehdyttäminen ja opastus. 2020. Työturvallisuuskeskus. Viitattu 13.10.2020. [https://ttk.fi/tyoturvaluus\\_ ja\\_tyosuojelu/tyosuojelu\\_tyopaikalla/vastuut\\_ ja\\_ veloitteet/tyohon\\_perehdyttaminen\\_ ja\\_ tyonopastus](https://ttk.fi/tyoturvaluus_ ja_tyosuojelu/tyosuojelu_tyopaikalla/vastuut_ ja_ veloitteet/tyohon_perehdyttaminen_ ja_ tyonopastus)

Työturvallisuuslaki 2002/738. Viitattu 13.10.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Valvira. 2016. Omavalvonta sosiaalipalveluissa. Viitattu 1.3.2021. <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-valvonta/omavalvonta>

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. E-kirja. Helsingin yliopisto. Viitattu 24.3.2021. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf?sequence=1>

Viheriälä, A. & Rutanen M. 2010. Lapsen psyykkisen trauman hoito. Duodecim 2010;126(22), 2671-7. Viitattu 2.3.2021. <https://www.duodecimlehti.fi/duo99180>

Villa Kukkumäki. 2020. Viitattu 13.10.2020. <https://www.villakukkumaki.fi/>

## Liitteet

Liite 1: Teemahaastattelurunko .....	39
Liite 2: Saatekirje .....	40
Liite 3: Lomakekysely .....	41
Liite 4: Perehdytyskansio .....	42

## Liite 1: Teemahaastattelurunko

TeemahaastattelurunkoTeemat:

## Lasten hoito

- Miten lasten kanssa toimitaan yksikössänne?
- Mitkä ovat teidän yksikkönne hoitomenetelmät?
- Muita tärkeitä huomioita lasten hoidossa?

## Perehdytyskansion sisältö

- Minkälaisen perehdytyskansion haluatte?
- Minkälaista sisältöä toivotte?
- Minkälainen visuaalinen ilme?

## Yhteyshenkilön toiveet perehdytyskansioon

- Minkälainen sisällön järjestys toteutetaan kansioon?
- Minkälainen on hyvä perehdytyskansio?
- Yleistä keskustelua aiheeseen

## Liite 2: Saatekirje

Hei!

Olemme kaksi sairaanhoitaja opiskelijaa Lohjan Laureasta. Olemme tehneet opinnäytetyötä teille Villa Kukkumäkeen ja aiheenamme on tehdä perehdytyskansio. Nyt pyytäisimme saamaan palautetta koko henkilökunnalta perehdytyskansioista. Palautteeseen vastaaminen on vapaaehtoista. Toivomme kuitenkin, että mahdollisimman moni ehtisi lukemaan ja kommentoimaan perehdytyskansiota, jotta saamme teidän mielipiteenne, jotta perehdytyskansio olisi juuri teidän yksikköänne vastaava ja teidän henkilökunnallenne apuväline tulevissa perehdytyksissä.

Aikaa lomakkeen täyttämiseen on 19.3.-30.3.2021. Kun olet täyttänyt lomakkeen, lähettäisitkö lomakkeen meille sähköpostilla.

[cecilia.miettinen@student.laurea.fi](mailto:cecilia.miettinen@student.laurea.fi)

tai

[elina.mattila@student.laurea.fi](mailto:elina.mattila@student.laurea.fi)

Etukäteen kiittäen,

Cecilia Miettinen & Elina Mattila



Liite 3: Lomakekysely

PEREHDYTYSKANSION ARVIOINTILOMAKE

1. Minkälainen on mielestäsi hyvä perehdytyskansio?

---

---

2. Olemmeko huomioineet teidän yksikkönne tärkeimmät asiat?

---

---

3. Miten jatkossa hyödynnätte perehdytyskansiota tulevissa perehdytyksissä?

---

---

4. Muuttaisitko sisällystä jotenkin? Miten?

---

---

5. Minkälainen on visuaalinen ilme? Muuttaisitko?

---

---

6. Puuttuuko mielestäsi jokin oleellinen tieto perehdytyskansiosta? Mikä?

---

---

7. Vapaata palautetta:

---

---

---

## Liite 4: Perehdytyskansio



# Perehdytyskansio uusille työntekijöille

ARJEN RIEMUJA, YHDESSÄ.  
KUKKUMÄKI ON TÄYNNÄ ELÄMÄÄ!

### Sisällys

1	Tervetuloa Villa Kukkumäkeen	4
2	Yhteystiedot	5
3	Tärkeät yhteystiedot ja puhelinnumerot	5
4	Henkilökunta	7
5	Villa Kukkumäen arvot	8
6	Villa Kukkumäen säännöt	9
7	Hoitomenetelmät	9
7.1	Toiminta-ajatus	9
7.2	Kognitiivinen terapia	10
7.3	Kognitiivinen käyttäytymisterapia	10
7.4	Kognitiivinen terapia käytännön työssä lastenkodissa	11
7.5	Opettelussa tärkeitä osa-alueita ovat	11
7.6	Kiintymyssuhdeteoria	11
7.7	Toiminnallinen kuntoutus	13
7.8	Traumaohito	13
8	Häiriökäyttäytyminen	14
9	Lääkehoitosuunnitelma	15
9.1	Lasten ja nuorten psykiatriläkehoito	16
9.2	Lääkehoito Villa Kukkumäessä	16
9.2.1	Lääkkeiden jako	16
9.2.2	Apteekki	17
9.2.3	Lääkerekseptien uusiminen	17
9.2.4	Lääkkeiden anto	18
10	Lastensuojelu	18
11	Lastenkoti/nuorisokoti	20
12	Työvuorojen vastuut	22
13	Perehdytys keltiö ja ruokahuoltoon	23
14	Nuorten raha-asiat	24
15	Rajoitustoimenpiteet	26
15.1	Villa Kukkumäki Oy:n käytäntö koskien rajoitustoimenpiteitä	26
15.2	Yleiset edellytykset	26
15.3	Rajoituspäätökset	27
15.4	Rajoituspäätöksentekä käytännössä	27
15.5	Rajoituspäätöstä koskeva päätöksentekä	28
16	Valtuutus rajoitustoimenpiteisiin	29
17	Perehdytysen tarkistustilista	30
18	Omaavontasuunnitelma	31
18.1	Yksikön omaavontasuunnitelman toteutus	32
	Lähteet	34
	Liitteet	36

### 1 Tervetuloa Villa Kukkumäkeen

Villa Kukkumäki on ensisijaisesti perheen pienempiin tarpeisiin suunniteltu lastensuojelun erityisyksikkö käyttökäytännöllisellä ja psykologisesti haastaville lapsille Lohjan Kirkniemessä. Kukkumäessä toimii seitsemänpäiväinen koti-työryhmä 7-17-vuotiaille lapsille. Lapsiryhmä rakentuu sisarusryhmän omaksi lasten haasteet huomioiden.

Yksikköömme sijoitetuilla lapsilla on haasteita asettua maailmankouluun, arjen rutiineihin ja yhteiskunnan sääntöihin. Aggressiivinen käytös, kouluvaikeudet ja karkailut ovat tyypillisiä oireita Villa Kukkumäkeen sijoitetuilla lapsilla. Lapsen saattavat olla myös seksuaalisesti ylivirtittyneitä, itsetuhoisia tai heillä voilla kehitysviiveitä.

Kukkumäessä lapset elävät turvallisesta arkirutiinista ja luotettavien, esimerkiksi lasten ympäröimänä. He käyvät paikallista koulua ja harrastavat yhdessä muiden lasten kanssa. Kuntoutukselta vastaavat koulutetut kasvatus- ja hoitotyön ammattilaiset, jotka uskovat rakkauden ja rajojen voimaan. Pyrimme ehkäisemään lasten häiriökäyttäytymistä positiivisen palautteen keinoin. Kukkumäessä lapset oppivat ymmärtämään, että elämä on täynnä vaihtelua. Kaikilla teoilla on syy-seuraussuhdetta. Autamme vanhempiä tärkeissä kasvatushaasteissa: ohjaamme ja opastamme lempeästi, mutta myös valvomme tiukasti yhdessä asetettuja rajoja.

Toimintamme ohjaavia arvoja ovat lapsikeskeisyys, ammatillisuus, vaikuttavuus ja läpinäkyvyys. Vahva, suunnitelmallinen omahjaajatyö ja toiminnallinen kuntoutus ovat hoidon kivijalka. Myös Kukkumäen koirilla on tärkeä, lapsen tunneilmaisuus ja läheisyyden tarvetta vahvistava rooli. Lapsen yksilöllisen hoidon lähtökohdina ovat omahjaajien kanssa käytävät hoito- ja tavoitte keskustelut. Arkaamme rytmittävät koulu ja lasten harrastustoiminta. Myös lapset pääsevät vaikuttamaan yksikön toimintaan.



### 2 Yhteystiedot

Villa Kukkumäki Oy

Kaskitie 7A, 08800 Lohja

Ohjaajien puhelinnumerot: 050 438 9995 tai 050 436 3565

Esi Loukkola-Kajander, yksikönjohtaja puh. 040 702 8920

E-mail: [info@villakukkumaki.fi](mailto:info@villakukkumaki.fi)



### 3 Tärkeät yhteystiedot ja puhelinnumerot

Villa Kukkumäelle tärkeitä puhelinnumeroita

### 4 Henkilökunta

Yksikön henkilökunta esitetty tässä kappaleessa.

### 5 Villa Kukkumäen arvot

Villa Kukkumäen tärkein työn lähtökohdina on lasta ja hänen vanhempiensa arvostava ja kunnioittava kohtaminen. Suunnitelmallisen, rakenteellisen ja moniammatillisen työn pohjana on luottamuksellisen suhteen rakentaminen lapseen. Hoito- ja kasvatus on hyvin laadukasta ja ammatillista sekä aitoa kohtaamista. Kukkumäellä työskentelee ihmisuudellaan ammattilaisia, jollia on asiakaslähtöinen työskentelytapa sekä jatkuva pyrkimys arvostavaan vuorovaikutukseen.

### Arvokkuus

Jokainen ihminen ja ihmiselämä on itsessään arvokas. Tätä periaatetta noudatetaan, koska lapsen minäkuva ja omakuvaa täytyy vahvistaa parempaan suuntaan koko ajan. Yksikössä lapsi kohdataan arvostavasti ja kunnioitavasti. Lapsi on mahdollista ei-toivotusta teostaan huolimatta arvokas.

### Solidaarisuus

Kukkumäellä kaikki lapset saavat ansaitsemansa ja tarvitsemansa hoidon ja kasvatuksen. Ketään ei jätetä heitteille. Kenenkään lapsen kohdalla ei myöskään luovuteta. Yksikössä yhteisöllisyyden pohjana on vahva yhteenkuuluvuuden tunne. Työntekijät ovat sitoutuneita työhönsä ja sitä kautta yksikköön sijoitetuihin lapsiin.

### Eettisyys

Villa Kukkumäen henkilöstö tekee työtä ammatillisesti ja kunnioittaen lapsen arvokkuutta, itsenäisyyttä ja itsemääräämisoikeutta. Yksikössä ei tueta mitään laittonta ja rajoitustoimenpiteet toteutetaan aina pienimmän puuttumisen periaatteen sekä muiden eettisten periaatteiden mukaisesti.

### Tasa-arvo

Kukkumäellä tasa-arvo ja samanarvoisuus näkyy kaikkien ihmisten, niin aikuisten kuin lasten yhdenvertaisuutena ja arvokkuutena ikään, sukupuoleen, rotuun, kieleen, uskontoon, ulkonäköön ja kaikkeen muuhun erilaisuuteen sekä moninaisuuteen katsottuna. Oikeudenmukaisuus jokaisella lapsella on yhdenvertaiset oikeudet hyvään hoitoon ja kasvatukseen sekä velvollisuudet noudattavat yksikössä sääntöjä ja toteuttaa toisia kunnioittavaa käytöstä. Kukkumäellä kaikki lapset ja aikuiset ovat samanarvoisia. Yksikössä niin aikuiset kuin lapsetkin kohtelevat toisiaan kunnioittavasti. Yksikön arvot pohjautuvat arvostavasta ihmiskäsityksestä. Arvokeskustelu käydään henkilöstön kesken säännöllisesti, jotta työntekijät sitoutuvat aidosti yhteisiin arvoihin.

### 6 Villa Kukkumäen säännöt

Kohtelee muita niin kuin toivot itseäsi kohteltavan.

Kaikkila on oikeus fyysisen koskemattomuuteen.

Kukkumäki on yhteinen koti. Silvoa jälkeksi ja kohtelee, niin Kukkumäen kuin muiden tavaroita kunnioittaan.







10. Ruoan valmistuksesta

11. Säilötaminen

**Hygieniä:**

Sivouvälineet sekä pönditusvälineet säilytetään asianmukaisesti yksikön lähtössä kodinhoituhuoneesta. Myös voimakkaan pönditusvälineet säilytetään kodinhoituhuoneesta oleavassa lähtössä sivoukonerossa. Täällä pyritään ehkäisemään mahdollista myrkytys- yms. tapauksia.

Työntekijät huolehtivat yksikön sivouksesta niin päivittäin kuin myös viikkotasolla. Yksikön siivottavat tilat ovat: keittiö, saniteettitilat, olohuoneet, eteinen sekä käytävä, kodinhoituhuone sekä toimisto. Viikkosivoukseen kuuluu lisäksi: pölyjen pyyhkimä sekä lattoiden pesu. Keittiön sekä saniteettitilan desinfioiminen jätteen kuttautaan työ tehdyksi omavalvontakaavakkeeseen.

Torstaisin yksikön lastenhuoneet siivotaan aikuisten avustamana ja tukemana.

**Jätteet:**

Yksikön pihapiirissä on polttokeuhkoille jätteille varattu oma säilytyskatos, josta tyhjennetään viikon välein tai tarpeen mukaan useammin. Metallit ja lasit kierrätetään kierrätysastoihin. Kierrätystarvikkeet huuhdellaan huolellisesti ennen kierrättämistä.

Littteet

Liite 1: Omavalvontasuunnitelma .....	25
Liite 2: Lääkehoitosuunnitelma .....	46